

JAK PODNIEŚĆ ŚWIADOMOŚĆ SPOŁECZNĄ NA TEMAT PRZESTĘPSTW Z NIENAWIŚCI

**FACING
FACTS**

**Wytyczne dotyczące monitorowania
przestępstw z nienawiści
i incydentów motywowanych nienawiścią**

Listopad 2012 r.

Publikacja przygotowana przez CEJI – A Jewish Contribution to an Inclusive Europe w imieniu partnerstwa Facing Facts!
© 2012 CEJI
www.facingfacts.eu

Wszelkie prawa zastrzeżone. Treść niniejszej publikacji może być swobodnie wykorzystywana i kopiowana dla celów edukacyjnych i niekomercyjnych, pod warunkiem dołączenia do kopii lub odniesienia poniższego oświadczenia: „Źródło: Facing Facts! Project © 2012 CEJI”

Projekt: Imprimerie Saint Sauveur – 14930 Eterville – Francja
Wydrukowano we Francji przez Imprimerie Saint Sauveur – 14930 Eterville

Facing Facts! to projekt koordynowany przez CEJI – A Jewish Contribution to an Inclusive Europe (Belgia), we współpracy z CST – Common Security Trust (Zjednoczone Królestwo), CIDI – Dutch Centre for Documentation and Information Israel (Holandia) oraz COC – Federation of Dutch Associations for the Integration of Homosexuality (Holandia).

SPIS TREŚCI

Podziękowania	4
Wstęp	5
Rozdział 1: Zbieranie i weryfikacja danych	6
1.1 Normy i wytyczne dotyczące zbierania danych	6
1.2 Proces zbierania danych	7
1.3 Klasyfikacja danych	8
Rozdział 2: Kategoryzacja zdarzeń i wskaźników uprzedzenia	9
2.1 Rodzaje zdarzeń	9
2.2 Wskaźniki uprzedzenia	13
Rozdział 3: Zgłaszanie przestępstw z nienawiści	16
3.1 Normy i wytyczne dotyczące stworzenia spójnego systemu zgłaszania	16
3.2 Monitorowanie procesu analizy, kontekstu społecznego i częstotliwości zgłaszania	18
3.3 Grupa docelowa/grupy docelowe zgłaszania	19
3.4 Struktura sprawozdania	20
Rozdział 4: Monitoring mediów	22
4.1 Media a przestępstwa z nienawiści – niejednoznaczna rola	22
4.2 Wytyczne w zakresie monitorowania mediów – sprawców mowy nienawiści	23
4.3 Rola CSO w zwalczaniu cybernienawiści	24
Zgłaszanie przestępstw z nienawiści: przykłady dobrych praktyk	28
Rozdział 5: Wspieranie ofiar	30
5.1 Prawa ofiar i normy podstawowe	30
5.2 Rodzaje wsparcia dla ofiar przestępstw z nienawiści	33
5.2.1 Podstawowe porady – pomoc praktyczna	33
5.2.2 Dotarcie do ofiar i upowszechnianie działalności CSO	34
Wspieranie ofiar: przykłady dobrych praktyk	35
Rozdział 6: Modele współpracy pomiędzy CSO, policją, władzami lokalnymi i rządem	36
6.1 Określenie poziomów wsparcia	36
6.2 Zawiązanie relacji	36
6.3 Funkcjonowanie bez partnerstw opartych na współpracy	38
6.4 Metodologia: modele działania	38
6.4.1 Zgłaszanie przestępstw	38
6.4.2 Dzielenie się danymi	39
Modele współpracy, przykłady dobrych praktyk	40
Rozdział 7: Jak rzecznictwo może pomóc w zwalczaniu przestępczości z nienawiści?	42
7.1 Warunki, jakie muszą być spełnione, aby stworzyć skuteczne strategie rzecznictwa	43
7.2 Metodologia: działania w zakresie planowania i oceny na podstawie dostępnych zasobów	46
Słowniczek	47
Bibliografia	52

PODZIĘKOWANIA

Niniejsze wytyczne zostały przygotowane przez niezwykle zespół, któremu dziękujemy za zaangażowanie w niniejszy projekt i tworzenie przychylnego i otwartego społeczeństwa.

Autorzy eksperci

- Paul Giannasi, komendant główny policji, Ministerstwo Sprawiedliwości, Zjednoczone Królestwo
- Viktoria Mlynarcikova, Open Society Foundation (Słowacja)
- Joanna Perry, dyrektor ds. przestępstw z nienawiści, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (ODIHR)
- Richard Polacek, niezależny doradca ds. polityk społecznych (Czechy)
- Robert O. Trestan, Eastern States Civil Rights Counsel, Liga Przeciwko Zniesławieniu (Stany Zjednoczone)

Uczestnicy warsztatów na temat wytycznych, reprezentujący dobre praktyki w terenie, Bruksela 2012 r.

- Miguel Callejo, Movimiento Contra la Intolerancia (Hiszpania)
- Lisbeth Garly Andersen, Danish Institute for Human Rights (Dania)
- Gabriela Jirásková, Jewish Community of Prague (Czechy)
- Klara Kalibova, In IUSTITIA (Czechy)
- Mirosława Makuchowska, Kampania Przeciw Homofobii (Polska)

Partnerzy projektu Facing Facts!

- Jochem Beunderman, COC – Holandia
- Elise Friedmann, CIDI – Centre for Information and Documentation on Israel
- Mark Gardner, CST (UK)
- Joel Le Deroff, ILGA Europe
- Robin Sclafani, CEJI – A Jewish Contribution to an Inclusive Europe
- Melissa Sonnino, CEJI – A Jewish Contribution to an Inclusive Europe
- Michael Whine, CST (Zjednoczone Królestwo)

Dlaczego potrzebne są wytyczne w sprawie zbierania danych i zgłaszania przestępczości z nienawiści?

Zbieranie danych, analizowanie ich i zgłaszanie przestępczości z nienawiści może być dla społeczności oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego (CSO) potężnym narzędziem, które można wykorzystać w kontaktach z rządem, organami ścigania, mediami, itd. Wiarygodne dane zawierają fakty potrzebne do podejmowania działań na rzecz lepszych polityk publicznych, zmierzających do zapobiegania przestępstwom z nienawiści i zwalczania ich, a także wsparcia dla ofiar i odpowiadania na ich potrzeby.

Obecnie w Europie występują ogromne różnice co do sposobu zbierania danych, ich weryfikacji oraz zgłaszania przez CSO przestępstw z nienawiści. Różnorodność podejść i metodologii jest wzbogacającą, ale jednocześnie stanowi wyzwanie. Szczególnie dotyczy to sytuacji, kiedy trzeba porównać tendencje w różnych krajach, w celu zaprojektowania polityk europejskich i zachęcenia państw członkowskich UE do forsowania lepszych polityk krajowych.

Niniejsze wytyczne Facing Facts! zawierają porady metodologiczne dla CSO na temat zbierania danych o incydentach z nienawiści, ich weryfikacji i klasyfikacji oraz zgłaszania przestępstw z nienawiści i incydentów motywowanych nienawiścią. Założeniem tych wytycznych nie jest przedstawienie jedyne właściwego sposobu zbierania danych lub zgłaszania przestępstw z nienawiści. Facing Facts! korzysta z bogatego doświadczenia tych CSO, które od lat aktywnie zwalczają przestępstwa z nienawiści i wspólnie poddały głębokiej refleksji sposoby swojego działania, lekcje wyciągnięte z przeszłości i możliwości poprawy.

¹ Terminologię dotyczącą przestępstw z nienawiści, mowy nienawiści i incydentów z nienawiści przejęto z publikacji OBWE/ODIHR w tym Hate Crime Laws, a practical guide, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka <http://www.osce.org/odihr/36426> oraz Preventing and Responding to Hate Crimes: a resource guide for CSOs in the OSCE region <http://www.osce.org/odihr/39821.%E2%80%99>

ROZDZIAŁ 1 – ZBIERANIE DANYCH I WERYFIKACJA

CSO powinny zgłaszać przestępstwa z nienawiści w swoich krajach, aby uzupełnić luki w działalności rządów lub dać pełniejszy obraz sytuacji, pozwalający określić, jakie działania prewencyjne i interwencyjne są potrzebne. Dane o przestępstwach z nienawiści, które mają być wykorzystane przez rząd i jego agencje ds. walki

z przestępczością kryminalną, są wiarygodne, jeśli przedstawi się je w sposób zgodny z wymogami wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Przy zbieraniu danych należy zatem w możliwie wysokim stopniu skupić się na dowodach bezpośrednich, które można będzie wykorzystać podczas późniejszego dochodzenia lub weryfikacji.

1.1 Normy i wytyczne dotyczące zbierania danych

Precyzyjne i szybkie zgłaszanie oraz rejestrowanie są bardzo ważne, ponieważ informacje o przestępstwie z nienawiści szybko roznoszą się w społeczności. Wystarczy kilka doniesień medialnych o przestępstwach z nienawiści wymierzonych przeciwko konkretnej społeczności, aby zrodziło się w niej poczucie, że stała się celem. Ale bez solidnych danych nie można stwierdzić, czy postrzegany wzrost jest rzeczywisty. Jeśli naprawdę występuje, potrzebne są dane na temat miejsca i czasu, kiedy dochodzi do przestępstw z nienawiści oraz jakie przybierają one formy, dzięki czemu wiadomo, jaka powinna być odpowiedź policji i społeczności.

Możliwe źródła danych:

- Ofiary;
- CSO, które dysponują informacjami na temat przestępstwa z nienawiści w sytuacji, kiedy ofiara nie może lub nie chce osobiście zgłosić incydentu (tzw. zgłaszanie przez strony trzecie);
- Przyjaciele i rodzina ofiary;
- Policja;
- Artykuły prasowe, informacje w radio i telewizji.

W zależności od potrzeb i zasobów, jakimi dysponuje grupa/dysponują grupy ofiary i od zagrożeń z jakimi wiąże się złożenie skargi, CSO muszą przemyśleć skutki uruchomienia jednego z mechanizmów podanych poniżej lub kilku z nich w przypadku otrzymania zgłoszenia o przestępstwie z nienawiści bezpośrednio od ofiar.

- Zgłoszenia online z opcją anonimowości
- Infolinia
- Spotkania twarzą w twarz

Wszystkie systemy zbierania danych wymagają od CSO dokładnego przygotowania, aby być w stanie zaspokoić potrzeby ofiar podczas bezpośredniego z nimi kontaktu oraz zapewnienia odpowiednich szkoleń dla pracowników/wolontariuszy. Więcej na temat wsparcia dla ofiar znaleźć można w rozdziale 6 niniejszych wytycznych.

Po ustanowieniu wiarygodnych mechanizmów zbierania danych, przygotowaniu przydatnych sprawozdań oraz w wyniku dobrej współpracy pomiędzy CSO i organami ścigania możliwe jest zinstytucjonalizowanie procesu dzielenia się danymi poprzez formalną umowę kontraktową. Porozumienia o wymianie danych umożliwiają policji dzielenie się informacjami o przestępstwach z nienawiści, ofierze/ofiarach i sprawcach. Na przykład: ogólny protokół dzielenia się danymi opracowany przez Stowarzyszenie Komendantów Głównych Policji (the Association of Chief Police Officers – ACPO), centralną krajową organizację w Zjednoczonym Królestwie, którego różne warianty zostały podpisane pomiędzy przez CST i policję aglomeracji Manchesteru oraz Policję Okręgową Hertfordshire; protokół podpisany przez rząd Katalonii, aby umożliwić wymianę informacji z lokalnymi CSO.

1.2 Proces zbierania danych

Zbieranie danych wymaga rzeczywistego zgłaszania incydentów, może być anonimowo. W tym celu ludzie muszą wiedzieć, że istnieje taka możliwość, znać punkt kontaktowy oraz mieć zaufanie, że ich prywatność i cierpienie zostaną potraktowane z szacunkiem. W niektórych grupach ofiar infrastruktura organizacji wspierających wspólnotę jest dobrze rozwinięta i nie powinno być problemów z ich „upowszechnianiem”. Ale w niektórych społecznościach, środowiskach lub w przypadku nowej CSO najtrudniejszy może być pierwszy krok: zbudowanie zaufania i zachęcanie ofiar do zgłaszania swoich doświadczeń.

- **Upowszechnianie** sposobu zgłaszania incydentów (infolinia, strona internetowa, centrum) poprzez ulotki, plakaty w centrach wspólnotowych, reklamy w mediach, rozmowy w centrach wspólnotowych i z lokalnymi liderami. Poza tym informowanie policji i prośba o dzielenie się danymi. Reklama nie powinna niepokoić wspólnoty, powinna być oparta na faktach.
- Zaleca się korzystanie z **formularzy do zgłaszania proforma**, dzięki którym można wychwycić i zachować wszystkie ważne informacje. Formularze proforma umożliwiają precyzyjną klasyfikację i analizę w zależności od rodzaju przestępstwa z nienawiści.
- **Zgłoszenia powinny być weryfikowane**, a także poświadczone przez świadków, jeśli jest to możliwe. Na przykład o wrażenia należy pytać, poza samą ofiarą, także świadków przestępstwa z nienawiści. Nie wystarczą doniesienia medialne; należy porozmawiać z ofiarą/ofiarami i świadkami.
- Jeśli jest to możliwe, zgłoszenia można omawiać z policją, aby była pewność, że **przestępstwo odnotowano** (a także jego uprzedzeniowy charakter), a także by stwierdzić, jakie inne informacje są istotne, np. czego brakuje w zgłoszeniu ofiary, podobieństwo do innych przestępstw, identyfikacja sprawców
- Do przestępstwa z nienawiści nie dochodzi w próżni. Należy zbierać i analizować także **przypadki incydentów o charakterze niekarnym**. Mogą one wskazywać na nowy lub nowopowstający problem, np. pojawienie się w okolicy grupy rasistowskiej. Incydenty mogą prowadzić do przestępstw, jeśli sprawcy nie będą ścigani i powstrzymani.
- Tam, gdzie to jest możliwe, należy robić **zdjęcia**, opatrzone datą i opisem.

1.3 Klasyfikacja danych

Dane należy klasyfikować zgodnie z rodzajem przestępstwa lub incydentu z nienawiści (patrz rozdział 2). Klasyfikacja danych umożliwia analizę trendów, tzn. stwierdzenie, czy liczba przestępstw z nienawiści rośnie, spada, pozostaje na niezmiennym poziomie, czy występują one w danym regionie czy w całym kraju. Na przykład dane ze Zjednoczonego Królestwa dotyczące antysemityzmu przedstawiane są nie samodzielnie, a w odniesieniu do danych z poprzednich lat, uporządkowane według rodzaju, aby przedstawić trendy, które dają pełniejszy obraz sytuacji, a nie tylko wycinek.

Istnieje bezpośrednie powiązanie pomiędzy systemem klasyfikacji danych a formularzem zgłaszania pojedynczych incydentów, który natychmiast rejestruje informację otrzymaną od ofiary lub z innego źródła. Wszystkie informacje, które znajdują się na formularzu zgłaszania incydentu, znaleźć można także w sprawozdaniach z danymi, co umożliwia wyizolowanie danych i ich analizę po jakimś czasie. Niektóre obszary klasyfikacji są takie same w różnych grupach wspólnotowych, inne można dobrze dostosować do konkretnego kontekstu społecznego/kulturowego. Kontekst krajowy i sposób organizacji organów ścigania ma wpływ na obszary klasyfikacji, np. podział terytorium na regiony. Jeśli ofiara kontaktowała się już z policją, należałoby ustalić numery referencyjne przestępstwa oraz tożsamość funkcjonariusza policji prowadzącego sprawę.

Należy jasno określić wskaźniki uprzedzenia, z których będzie korzystać CSO oraz opracować zestaw pytań, które dadzą odpowiedź, czy dane przestępstwo lub incydent były motywowane uprzedzeniem. Jeśli dane zdarzenie można przyporządkować do kilku kategorii, np. jest motywowane zarówno uprzedzeniem na tle religijnym jak i orientacji seksualnej, należy odnotować obydwie kategorie i opatrzyć wyjaśnieniem.

ROZDZIAŁ 2 –KATEGORYZACJA INCYDENTÓW I WSKAŹNIKÓW UPRZEDZEŃ

Przestępstwo z nienawiści (lub przestępstwo motywowane uprzedzeniem¹) to działanie motywowane uprzedzeniami wobec konkretnych grup osób. Przestępstwo z nienawiści zawiera dwa różne elementy:

- Jest to czyn, który jest przestępstwem natury kryminalnej, oraz
- Popełnione przez sprawcę przestępstwo jest motywowane uprzedzeniem.

Przestępstwom motywowanym uprzedzeniami lub nienawiścią, lub incydentom z nienawiści mogą towarzyszyć następujące **motywacje**: rasa/pochodzenie etniczne, religia, narodowość, wiek, niepełnosprawność, płeć, orientacja seksualna, tożsamość płciowa. Prawne definicje przestępstwa z nienawiści znacząco różnią się pomiędzy państwami i niekoniecznie uwzględniają wszystkie akty przemocy motywowane wspomnianymi powyżej elementami. Sprawca przestępstwa z nienawiści lub incydentu motywowanego nienawiścią wybiera swoją ofiarę w oparciu o jej faktyczną lub domniemaną przynależność do konkretnej grupy.

Incydent motywowany nienawiścią to czyn powodowany uprzedzeniami opisanymi powyżej, który nie jest przestępstwem.

Chociaż incydenty motywowane nienawiścią nie zawsze są przestępstwem z nienawiści, często je poprzedzają, towarzyszą im lub stanowią tło ich popełnienia. Incydenty mogą być wstępem do poważniejszych przestępstw. Rejestry incydentów motywowanych nienawiścią mogą być przydatne, nie tylko aby pokazać kontekst, w jakim doszło do prześladowania, ale także aby przedstawić dowody na eskalację wzorów stosowania przemocy².

Celem niniejszego rozdziału jest pomoc CSO w tworzeniu ustrukturyzowanego systemu zbierania danych i systemu zgłaszania przestępstw z nienawiści i incydentów motywowanych nienawiścią, w związku z czym zawiera on:

- Wykaz różnych rodzajów zdarzeń, które można zakwalifikować jako przestępstwa z nienawiści lub incydenty motywowane nienawiścią
- Zestaw wskaźników uprzedzeń, które sygnalizują, że dany przypadek może być przestępstwem z nienawiści, i w przypadku których należy rozpocząć dochodzenie dotyczące motywów przestępstwa³.

2.1 Rodzaje zdarzeń

Profesjonalny system zgłaszania przestępstw z nienawiści i incydentów motywowanych nienawiścią powinien obejmować zarówno czyny karane z mocy prawa jak i przypadki nękania, które znajdują się w szarej strefie gróźb i zastraszania, niekoniecznie karalnych na mocy prawa karnego. Jeśli jest to możliwe należy te przypadki jasno zdefiniować i oddzielić od siebie.

Nie należy również zapominać, że kategorie zdarzeń powinny ogólnie odpowiadać rodzajom przestępstw, aby jasno podkreślić karalny element przestępstwa z nienawiści. Może to pomóc w negocjacjach z policją na temat wykorzystania danych CSO do zmierzenia skali występowania i w zbieraniu informacji, które mogą być wykorzystane jako dowody w indywidualnych przypadkach.

Do różnych rodzajów zdarzeń („morderstwo”, „poważne znęcanie się fizyczne”, „napaści”) może dochodzić w rozmaitych okolicznościach, w tym w miejscach publicznych, w czyimś domu (przemoc domowa) i w instytucjach (np. przeciwko osobom niepełnosprawnym).

¹ Uprzedzenie ma szersze znaczenie niż nienawiść, a motyw w postaci uprzedzenia wymaga jedynie jakiejś formy uprzedzenia wobec cechy osobistej. Uprzedzenie odnosi się do osoby cechy lub idei (ofiara suosabia tutaj tę cechę bądź ideę).

² Odpowiednio dostosowane Hate Crime Laws, a practical guide, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, <http://www.osce.org/odihr/36426> str. 16

Rodzaje zdarzeń

Kategoria	Podkategoria	Opis
Zabójstwo		Jakiegolwiek atak na osobę, który skutkuje utratą życia.
Skrajna przemoc fizyczna	Ciężkie uszkodzenie ciała	- Jakiegolwiek atak na osobę, który może doprowadzić do poważnej krzywdy fizycznej. - Jakiegolwiek atak na mienie, na przykład przez podpalenie lub z pomocą koktajlu mołotowa, który może skutkować utratą życia osób znajdujących się w budynku, np. jeśli jest on zamieszkały lub ktoś w nim jest w momencie ataku. - Bomby, w tym bomby pocztowe. Jakiegolwiek działające urządzenie, które zostało zdetonowane albo rozbrojone, i tym samym stanowiło zagrożenie dla życia. Także jakiegolwiek urządzenie, które nadawca zamierzał uruchomić, nawet jeśli po analizie stwierdzono, że zostało ono niewłaściwie skonstruowane i nie mogło wybuchnąć. - Porwanie. - Strzelanina. - Atak z bronią lub innym przedmiotem, który można wykorzystać, aby kogoś skrzywdzić.
	Napaść seksualna	Akt przemocy seksualnej popełniony przez partnera ofiary (w małżeństwie lub nie), byłego partnera, członka rodziny lub konkubenta. - Gwałt⁴. - Napaść seksualna⁵. - Wykorzystywanie seksualne przez specjalistę, który zapewnia pomoc, np. jakiegolwiek kontakty seksualny pomiędzy specjalistą świadczącym pomoc (lekarzem, terapeutą, opiekunem, nauczycielem, księdzem, profesorem, policjantem, prawnikiem, etc.) a klientem/pacjentem. - Molestowanie seksualne, w tym niechciane i niedowzmaczne propozycje, próby o przysługę seksualną i inne werbalne i fizyczne działania o charakterze seksualnym. - Stalking, w tym powtarzalny niechciany kontakt (telefony, e-maile, listy, pojawianie się bez zapowiedzi, itd.), śledzenie kogoś lub wyczekiwanie na niego, grożenie jemu lub jego/jej rodzinie.
Napaść		- Jakiegolwiek fizyczny atak na osobę lub osoby, który nie stanowi zagrożenia dla ich życia i nie jest poważny. Obejmuje napaści niższego rzędu. - Próba napaści, która nie udaje się z racji samoobrony lub ucieczki ofiary. - Rzucanie w daną osobę lub osoby przedmiotami, także w sytuacji, gdy nie udało się w nie trafić.

4 LGwałt można zdefiniować jako wymuszony stosunek seksualny, w tym penetrację waginalną, analną lub oralną. Penetracja odbywa się częścią ciała lub przedmiotem. Ofiary gwałtów są przymuszane groźbami lub fizycznie. Każdy może stać się ofiarą gwałtu: kobiety, mężczyźni, dzieci, hetero- i homoseksualiści.

5 Napaść seksualną można zdefiniować jako niechciany kontakt seksualny, w którym nie dochodzi do gwałtu ani próby gwałtu. Obejmuje dotykanie z podtekstem seksualnym oraz niechciane pieszczoty.

Szkody materialne	Atak na mienie, w tym profanacja	• Jakikolwiek fizyczny atak na mienie, który nie zagraża życiu. Obejmuje wszystkie formy profanacji, w tym także umieszczanie obraźliwych haseł lub symboli, naklejek i plakatów na nieruchomościach (np. swastyki na nieruchomościach żydowskich), graffiti lub szkody materialne w sytuacji, w której dana nieruchomość została wybrana celowo z racji domniemanego powiązania ze wspólnotą, przeciwko której skierowane jest działanie. • Uszkodzenie samochodów lub innego mienia osobistego członków danej wspólnoty, jeśli jest oczywiste, że zostali zaatakowani z powodu przynależności do niej.
	Podpalenie	• Podpalenie nieruchomości bez zagrożenia życia, np. jeśli budynek jest niezamieszkały w momencie przeprowadzania ataku. • Nieudane próby, np. próba podpalenia w sytuacji, jeśli nie dojdzie do zapalenia, lub ktoś podpalaczowi przeszkodzi
Grożby i/lub przemoc psychologiczna		• Jakikolwiek czytelna i konkretna groźba, ustna bądź pisemna. Jeśli groźba nie jest czytelna i konkretna, incydent należy zarejestrować jako zachowanie obraźliwe. • Jakikolwiek „bomba” uznana za fałszywą. Obejmuje urządzenie, które zostało zaprojektowane, aby wyglądało na prawdziwe, ale z założenia nie miało działać, na przykład nie zawiera materiału wybuchowego. • Stalking, w tym powtarzalny niechciany kontakt (telefony, e-maile, listy, pojawianie się bez zapowiedzi, itd.), śledzenie kogoś lub wyczekiwanie na niego, grożenie jemu lub jego/jej rodzinie. • Szantażowanie pod groźbą publicznego ujawnienia (członkom rodziny bądź w pracy), że dana osoba należy do konkretnej grupy (np. LGBTI). • Ograniczanie wolności (np. zamykanie kogoś). • Znieważenie (np. ujawnienie czyjejś tożsamości LGBTI, przynależności do grupy religijnej bądź niepełnosprawności). • Nękanie (np. w szkole, w pracy).
Mowa nienawiści	Mowa nienawiści w przestrzeni publicznej	• Mowa nienawiści w przestrzeni publicznej, uprawiana np. przez polityków
	Mowa nienawiści w internecie	• Mowa nienawiści w internecie i mediach społecznościowych

	Zachowanie obraźliwe	Zachowanie, które często nie jest przestępstwem, ale należy je monitorować. • Obrażanie werbalne, twarz w twarz lub przez telefon, automatyczną sekretarkę. Obejmuje obraźliwe zachowanie omyłkowo skierowane wobec osób, które nie należą do danej wspólnoty, lub podsłuchane przez nich. • Zachowanie obraźliwe na piśmie, w tym e-maile i SMS-y, a także listy (napisane i wysłane do konkretnej osoby). Obejmuje pisemne obrażanie danej wspólnoty, wysyłane do osób, które do niej nie należą. Różni się ono od masowego wysyłania obraźliwych ulotek, e-maili czy innych publikacji, co zostało objęte oddzielną kategorią Materiały informacyjne. • Obrażliwe graffiti lub naklejki na mieniu, które nie jest powiązane z daną wspólnotą. Jeśli wiadomo, że graffiti i naklejki pojawiły się w tym samym czasie i są dziełem samodzielnego sprawcy, rejestruje się je jako jeden incydent.
	Materiały informacyjne i muzyka	• Obrażliwe materiały informacyjne masowo wysyłane do więcej niż jednego odbiorcy. Obejmuje masowe wysyłanie wiadomości pocztą, a nie indywidualne przypadki, które podpadają pod kategorię zachowania obraźliwego lub gróźb (w zależności od kontekstu). • Materiały informacyjne, które są obraźliwe same w sobie, niezależnie od tego, czy odbiorca pochodzi ze wspólnoty docelowej czy nie. • Przypadki, w których osoby otrzymują złośliwą pocztę skierowaną do ich grupy, nawet jeśli treść wiadomości nie jest obraźliwa dla ich wspólnoty. Oznacza to np. masowe wysyłanie materiałów neonazistowskich do żydowskich domów, mimo że w materiałach nie ma mowy o żydach. • Obrażliwe e-maile wysyłane do konkretnych osób lub organizacji, których członkowie, na przykład, należą do listy e-mailingowej lub grupy internetowej. Nie obejmuje materiałów ogólnie dostępnych na stronach internetowych. • Zamiast pojedynczego odnotowywania każdej ofiary, każdy przypadek masowego wysyłania materiałów jest rejestrowany jako pojedynczy incydent. Ale jeśli te same materiały są wysyłane więcej niż raz, każdy z takich przypadków jest rejestrowany jako oddzielny incydent.
Incydenty o charakterze dyskryminacyjnym		Wszelkie formy incydentów o charakterze dyskryminacyjnym, które nie są uznane za przestępstwo z nienawiści.

2.2 Wskaźniki uprzedzenia

Wskaźniki uprzedzenia to obiektywne fakty, które należy wziąć pod uwagę przy określaniu, czy doszło do przestępstwa motywowanego uprzedzeniem. Same w sobie nie stanowią one potwierdzenia, że dany incydent był przestępstwem z nienawiści. Wskaźnik uprzedzenia wskazuje jednakże, że być może konieczne będzie dalsze śledztwo w celu ustalenia motywu. Informacja ta musi zostać odnotowana, aby udowodnić, że być może dany incydent był motywowany uprzedzeniem. Bez tej informacji śledczy prawdopodobnie nie potraktują zarzutu poważnie, a organizacje międzynarodowe tego nie zgłoszą. Jest to ważne także z punktu widzenia zbierania danych.

Ogólnie trzeba podkreślić, że jeśli CSO przygotowują sprawę, podпадającą pod jurysdykcję dotyczącą przestępstw z nienawiści, należy zwrócić uwagę na normy prawne i wskaźniki. Jeśli jurysdykcja nie obejmuje przestępstw z nienawiści motywowanych uprzedzeniem, CSO muszą wybrać swoje wskaźniki uprzedzenia niezależnie od tego, co stanowi prawo. W takim przypadku użyteczna może być poniższa lista proponowanych wskaźników.

Należy zapoznać się z poniższymi uwagami wstępnymi, co pomoże we właściwym zastosowaniu proponowanej listy wskaźników uprzedzeń:

- Sposób postrzegania incydentu przez ofiarę jest niezmiernie ważny, ale CSO (oraz śledczy) muszą zdawać sobie sprawę, że ofiara może nie dostrzegać, iż dany incydent był motywowany nienawiścią bądź uprzedzeniem. Przy czym przy określaniu wskaźników nienawiści nie jest konieczne stwierdzenie rzeczywistej przynależności ofiary do danej grupy. Najważniejszy jest motyw sprawcy i jego postrzeganie tego, kim jest ofiara. Dlatego należy szukać dowodów, że doszło do uprzedzenia, a nie potwierdzających cechy charakterystyczne ofiary, stwierdzające jej przynależność do danej grupy/wspólnoty. Proste stwierdzenie, że ofiara należała do grupy chronionej nie wystarczy, aby stwierdzić, że dany incydent można zaklasyfikować jako przestępstwo z nienawiści⁶.
- Wrogie zachowania skierowane przeciwko członkom konkretnej wspólnoty mogą się z czasem zmieniać. Poza tym doniesienia na temat przestępstw z nienawiści nie są tak oczywiste, jak te dotyczące innych obszarów przestępczości (np. włamania, rabunki) i pojawia się ryzyko przeinaczenia wskaźników lub ich niewłaściwego zrozumienia. Dlatego CSO powinny prowadzić bliskie konsultacje ze wspólnotami, które mogą stać się ofiarą, aby zrozumieć, w jaki sposób można próbować je zaatakować. Oznacza to zaznajomienie się z językiem, który obecnie jest wykorzystywany aby wyrazić wrogość i uprzedzenia wobec konkretnych grup. Kluczowe jest także zbieranie informacji ze wszystkich źródeł i podejmowanie na ich podstawie działań, co umożliwi właściwą interpretację przestępstwa z nienawiści/wskaźników uprzedzenia.
- Jeśli w danym przypadku można odnaleźć tylko jeden wskaźnik uprzedzenia, brak innych wskaźników może wskazywać na to, że nie popełniono przestępstwa z nienawiści. Na przykład, jeśli w miejscu kultu (np. w synagodze lub meczecie) lub innym miejscu ważnym dla danej społeczności (np. miejsce spotkań homoseksualistów) dojdzie do kradzieży i nie ma dowodów na to, że była ona motywowana uprzedzeniem, może się zdarzyć, że po prostu doszło do kradzieży.
- Należy także podkreślić, że sprawca może być przedstawicielem organu władz publicznych, np. policji, organów ścigania, itd. Dlatego na władzach publicznych spoczywa szczególna odpowiedzialność.

Wszystkie wymienione powyżej argumenty wskazują na to, że proponowaną listę wskaźników uprzedzeń należy rozumieć jako otwartą i orientacyjną.

⁶ W poniższym przypadku, mimo iż możemy mieć do czynienia z bardzo poważnym przestępstwem motywowanym uprzedzeniem, nie możemy go tak zaklasyfikować, ponieważ nie uwzględniono wskaźników uprzedzeń, takich jak percepcja ofiary i słowa, jakie padły: 6 kwietnia Angela, osoba transgenderowa, została napadnięta przez nieznanego sprawcę na tyłach National Theatre of Opera – w miejscu, gdzie najczęściej oferuje się seks za pieniądze w społeczności transgender. Sprawca uderzył ofiarę i ranił ją nożem.

Wskaźniki uprzedzenia	Pytania, które pomagają stwierdzić występowanie wskaźnika uprzedzenia
Postrzeżenie ofiar	Czy ofiara postrzega incydent jako motywowany uprzedzeniem? Należy pamiętać, że ofiara nie zawsze rozumie, że mogła paść ofiarą ataku motywowanego uprzedzeniem. Ofiary często szukają innego uzasadnienia ataku, ponieważ przynależność do danej grupy stanowi element ich tożsamości, który ogólnie nie może się zmienić; zawsze będą identyfikowane jako członkowie danej grupy i tym samym będą podatne na atak.
Postrzeżenie świadków	Czy świadek postrzega incydent jako motywowany uprzedzeniem? Możliwe są różnice w postrzeganiu incydentu przez ofiary i świadków. Należy uwzględnić obydwie perspektywy.
Różnica pomiędzy podejrzanym i ofiarą pod względem rasy, religii, pochodzenia etnicznego/ narodowości, płci, orientacji seksualnej, itd.	Czy podejrzanym i ofiarą różnią się pod względem rasy, religii, pochodzenia etnicznego/ narodowości, płci lub orientacji seksualnej? Czy ofiara przynależy do grupy, którą inna grupa znacząco przewyższa liczebnie w okolicy, w której doszło do incydentu? Czy ofiara ostatnio przeprowadziła się w okolicę, gdzie doszło do incydentu? Czy pomiędzy grupą ofiary i podejrzanego dochodziło w przeszłości do animozji? Czy ofiara, w momencie, w którym doszło do incydentu, była zaangażowana w działania swojej grupy? Czy ofiara, mimo że nie jest członkiem grupy docelowej, jest członkiem grupy, która wspiera grupę ofiary, albo czy ofiara znajdowała się w towarzystwie osoby z grupy docelowej? Czy ofiara jest jakoś związana z członkiem grupy docelowej (np. w związku małżeńskim z członkiem grupy docelowej, członkiem rodziny członka grupy docelowej)? Czy publicznie znana jest religia/narodowość/orientacja seksualna/niepelnosprawność ofiary?
Lokalizacja	Czy ofiara znajdowała się w okolicy lub w miejscu kojarzonym z konkretną grupą lub odwiedzanym przez nią (np. centrum społeczności, meczet, kościół, synagoga, inne miejsca kultu; cmentarz religijny) lub w nieformalnym miejscu spotkań społeczności (np. bar lub miejsce spotkań LGBT)? Czy do incydentu doszło w okolicach lokalizacji związanej z grupą sprawcy (np. siedziba organizacji ekstremistycznej) lub w miejscu, w którym najczęściej dochodzi do przestępstw z nienawiści?
Czas	Czy do incydentu doszło w terminie, który jest znaczący dla grupy docelowej ofiary (np. święto religijne, święto narodowe grupy etnicznej, parada LGBT)? Czy do incydentu doszło w dniu ważnym dla grupy sprawcy lub w terminie, który sprawca kojarzy z grupą docelową ofiary (np. wojna w Strefie Gazy, 11 września, publikowanie doniesień medialnych w czasie, gdy doszło do przestępstwa)?
Wykorzystany język i słowa, w tym deklaracje pisemne, gesty, graffiti, widoczne znaki podejrzanego	Czy podejrzanym komentował pochodzenie ofiary, składał pisemne oświadczenia albo wykonywał jakieś gesty? Czy w miejscu, w którym doszło do incydentu, pozostały jakieś rysunki, oznaczenia, symbole lub graffiti? Jeśli celem ataku było mienie, czy miało ono znaczenie religijne lub kulturowe, np. czy był to zabytek lub cmentarz? Czy podejrzanym nosi widoczne znaki (tatuż, ubrania, fryzura) wskazujące na jego/jej członkostwo w konkretnej grupie, sprzeciwiającej się grupie docelowej ofiary, bądź nosił/a je w przeszłości?
Zorganizowane grupy przestępcze (hate groups)	Czy na miejscu, w którym doszło do incydentu, pozostały przedmioty wskazujące, że przestępstwo zostało popełnione przez organizację paramilitarną lub skrajnie nacjonalistyczne? Czy istnieją dowody na aktywność takiej grupy w sąsiedztwie? Czy jakkolwiek zorganizowana grupa przestępcza przynależała się do przestępstwa?
Historia wcześniejszych przestępstw/ incydentów motywowanych uprzedzeniami	Czy w przeszłości dochodziło na tym terenie do podobnych incydentów? Czy ofiara otrzymywała pełne szklan wiadomości lub telefony bądź doświadczyła znieważenia werbalnego w związku ze swoim przywiązaniem do grupy docelowej bądź członkostwem w niej? Czy ofiara była szantażowana upublicznieniem jej powiązania z grupą docelową (np. tożsamość LGBT)?

W przypadku ataków na mienie	Czy mienie zniszczone/będące przedmiotem ataku częściowo należy do dyskryminowanej społeczności bądź znajduje się w lokalizacji do niej należącej (np. miejsce kultu; szkoła, do której chodzą przedstawiciele konkretnej społeczności; miejsce spotkań społeczności, takie jak miejsce spotkań/bar LGBT)? Czy mienie ma jakies znaczenie religijne lub inne znaczenie symboliczne dla danej społeczności bądź stanowi centrum życia społeczności?
Charakterystyka sprawy	Czy sprawca w przeszłości brał udział w incydentach/ przestępstwach z podobnym modus operandi, dotykających ofiar tej samej rasy, religii, pochodzenia etnicznego/narodowości, niepełnosprawności lub orientacji seksualnej? Czy sprawca w przeszłości dopuszczał się działań motywowanych nienawiścią? Czy sprawca jest członkiem dobrze/słabo zorganizowanej grupy przestępczej lub jest z nią powiązany? Czy sprawca, po aresztowaniu lub podczas popełniania przestępstwa, rozpoznał w ofierze członka grupy docelowej?
Stopień użycia przemocy	Czy przemoc przeciwko ofierze była wyjątkowo dotkliwa?

Czynniki powszechnie występujące w przypadku przestępstw z nienawiści przeciwko osobom niepełnosprawnym⁷

Przebieg przestępstw z nienawiści przeciwko osobom niepełnosprawnym pozwala zauważyć, że zazwyczaj, poza samym przestępstwem, znaczenie mają czynniki zewnętrzne, takie jak:

- zazwyczaj do incydentów dochodziło już wcześniej;
- przestępstwa okazjonalne stają się systematyczne i regularne, skierowane albo przeciwko indywidualnej ofierze, jej rodzinie/ przyjaciółom, lub innym osobom niepełnosprawnym;
- sprawcy to często „przyjaciele”, opiekunowie, znajomi, sąsiedzi, itd.;
- narasta dotkliwość i częstość występowania incydentów;
- w incydenty zaangażowani są liczni sprawcy, którzy tolerują działania i zachęcają do nich głównego sprawcę/sprawców – często filmują zdarzenie telefonami komórkowymi i wysyłają nagrania przyjaciółom/ umieszczają je w mediach społecznościowych, na YouTube, itd.;
- fałszywe oskarżenia, że ofiara jest pedofilem lub „kapusiem”;
- stałe ataki, nieumiarowana przemoc;
- okrucieństwo, upokorzenie, uwłaczające traktowanie, często związane z charakterem niepełnosprawności, np. zawiązywanie oczu osobie głuchej, niszczenie sprzętu pomagającego w poruszaniu się, itd.

Powszechne nieprawdziwe założenia dotyczące przypadków przestępstw z nienawiści przeciwko osobom niepełnosprawnym

To nie mogło być przestępstwo z nienawiści motywowane niepełnosprawnością ponieważ:

- sprawca jest opiekunem ofiary;
- sprawca także jest niepełnosprawny;
- sprawca dokonywał napaści na inne osoby, które nie były niepełnosprawne;
- ofiara znalazła się po prostu w złym miejscu w złym czasie;
- ofiara w rzeczywistości nie jest niepełnosprawna;
- motywem sprawcy były alkohol i złość;

Żaden z tych czynników nie wyklucza przestępstwa z nienawiści motywowanego niepełnosprawnością. Błędne założenia mogą sprawić, że organy ścigania przeoczą lub źle zinterpretują informacje/dowody, lub nie będą ich szukać.

⁷ Źródło: Wytyczne dotyczące przestępstw z nienawiści motywowanych niepełnosprawnością CPS: http://www.cps.gov.uk/legal/d_to_g/disability_hate_crime_#a07

ROZDZIAŁ 3 – ZGŁASZANIE PRZESTĘPSTW Z NIENAWIŚCI

Zgłaszanie przestępstw z nienawiści jest kluczowym czynnikiem umożliwiającym zrozumienie uprzedzeń wobec niektórych wspólnot i do upodmiotowienia ich, aby proaktywnie mogły podejść do problemu przestępstw z nienawiści. Nie tylko przestępstwa z nienawiści wpływają na poczucie strachu danej społeczności, jej tożsamość i przyszłość; prawdopodobnie jest to jedynie „czubek góry lodowej” składającej się ze stereotypów, uprzedzeń, dyskryminacji i opresji kulturowej. Media mogą wykorzystać swoje możliwości wpływu na to, jak publicznie postrzegana społeczność, do eskalowania przestępstw z nienawiści lub podnoszenia świadomości publicznej.

Zgłaszanie przestępstw z nienawiści jest kluczowym zadaniem dla CSO, które działają na rzecz zmian. Na formę i treść zgłoszeń wpływ mają następujące

elementy: grupy docelowe zgłoszenia, ilość i jakość zebranych danych, kontekst społeczny i polityczny, zasoby dostępne dla CSO; Występuje pomiędzy nimi sprzężenie zwrotne. Cele dotyczące zgłaszania mogą wpływać na typ zbieranych danych i istniejące systemy ich klasyfikacji.

Przed wszystkim CSO, które zgłaszają przestępstwa z nienawiści, muszą znać odpowiednie przepisy, niezależnie od tego, czy mówimy o prawie lokalnym czy instrumentach międzynarodowych i umowach, do których przystąpił rząd. CSO powinny pracować nad wypracowaniem własnej wiedzy eksperckiej dotyczącej nałożonych na nie wymagań i lokalnych przepisów. Jest to konieczne do klasyfikacji danych, prowadzenia postępowania karnego i podejmowania działań na rzecz zmian przepisów.

3.1 Normy/ wytyczne dotyczące stworzenia spójnego systemu zgłaszania

Społeczności i CSO powinny zadbać o odpowiednie mechanizmy rejestrowania, kategoryzacji analitycznych i publikowania danych. Należy zająć się zagadnieniami przedstawionymi poniżej i uzgodnić dla nich protokoły postępowania:

- **Ochrona poufnych informacji o ofierze:** jakie szczegółowe informacje na temat ofiary zostaną przekazane w ramach struktury zgłaszania danej społeczności i z władzami lokalnymi? Poza tym jakie szczegółowe informacje zostaną przekazane rządowi, policji, mediom, itd.? Czy ofiary będą zobowiązane do podpisania zgody na przekazywanie ich danych stronom trzecim?
- **Trudności natury prawnej:** jakie trudności natury prawnej mogą wynikać ze zgłaszania przestępstw w danej jurysdykcji? Na przykład z jakimi problemami związanymi z ochroną danych i dostępem do informacji mierzy się ofiara i grupa zgłaszająca z danej społeczności? Inne przykłady:
 - ☑ Czy CSO może być zmuszona do ujawnienia wszystkich szczegółowych informacji na temat ofiary w sądzie i zajmującym się sprawą prawnikom?
 - ☑ Czy ofiary muszą wyrazić zgodę na nagrywanie ich rozmów telefonicznych?
 - ☑ Jaka ochrona przysługuje grupie z danej społeczności lub ofierze, które stwierdzą, że ktoś jest rasistą/ antysemitą/ osobą dyskryminującą LGBTI, itd. w przypadku oskarżenia o pomówienie?
 - ☑ Czy jeśli ofiara przedstawi zdjęcie (szkody, graffiti lub obrażeń ciała) to można je pokazać stronom trzecim? Kto posiada prawo do tego zdjęcia?
 - ☑ Jakie szczegółowe dane o ofierze mogą zostać ujawnione w publicznym sprawozdaniu przygotowanym przez grupę? W jaki sposób można chronić informacje poufne? Na przykład, jeśli jedyna synagoga w dzielnicy X zgłasza atak, ale nie życzy sobie publikowania tych informacji – w jaki sposób można ten przypadek uwzględnić (lub ukryć informację, o kogo chodzi) w publicznym sprawozdaniu, kontaktach z rządem, policją, itd.?

- **Wyjaśnienie celu:** ofiary muszą wiedzieć, jakie oczekiwania wobec procesu zgłaszania są słuszne. Powinny zrozumieć, co dana CSO może dla nich zrobić, a czego nie może. Cała społeczność musi zrozumieć cele i metodologię grupy zgłaszającej. Nie ma sensu, aby liderzy społeczności inwestowali w proces zgłaszania, jeśli przyniesie to wyłącznie efekty krótkoterminowe, a ofiary stracą zaufanie w procesy projektowe i motywację (polityczną lub finansową).
- **Szkolenia personelu:** każdy aspekt zgłaszania wymaga od grupy z danej społeczności odpowiedniego szkolenia.
 - ☑ Pracownicy, którzy mają bezpośredni kontakt z ofiarami mogą doświadczać traumatycznych przeżyć, mieć kontakt z osobami dotkniętymi traumą lub psychicznie poszkodowanymi. Grupy zgłaszające mają obowiązek dbania o swoich pracowników (niezależnie od tego, czy są wolontariuszami, czy nie) oraz o ofiary. Pracownicy powinni wiedzieć, jakie organa (poza tymi ścigania) mogą udzielić ofiarom pomocy na szczeblu lokalnym. Poza tym muszą zdawać sobie sprawę z własnych ograniczeń zawodowych i prawnych w zakresie wsparcia i opieki, jakie mogą zapewnić ofiarom.
 - ☑ Pracownicy odpowiedzialni za pisanie sprawozdań, kategoryzację i analizę potrzebują szkoleń na temat swoich zadań.
 - ☑ Sprawozdania podstawowe i wszelkie kolejne podsumowania muszą być możliwie dokładne.
 - ☑ Kategoryzacja musi być dokładna i spójna.
 - ☑ Analiza powinna być szczegółowa i spójna.
 - ☑ Sprawozdania pisemne i sposób prezentowania ich rządowi, mediom, liderom społeczności itd. powinny być rzeczowe. Tam, gdzie jest to konieczne, należy opatrzyć je informacją o kontekście, przez odniesienia do innych czynników, takich jak ogólna jakość życia, dowody na to, że doszło do dyskryminacji, ogólna stopa przestępczości, przestępstwa z nienawiści w porównywalnych społecznościach, inicjatywy rządowe i w zakresie ścigania, itd.
 - ☑ Pracownicy muszą zgodzić się na przestrzeganie zasad ochrony informacji poufnych ofiar i wszystkich innych zasad swojej pracy.

3.2 Monitorowanie procesu analizy, kontekstu społecznego i częstotliwość zgłaszania

Im dłużej działa spójny system zgłaszania, tym bardziej prawdopodobne, że wyniki jego będą wiarygodne i porównywalne. Jest to szczególnie ważne, ponieważ wskaźniki częstotliwości zgłaszania należy odczytywać, aby zauważyć tendencje dotyczące pogarszania (lub poprawy) sytuacji i ewentualnie podjąć działań łagodzących.

Społeczności powinny się poważnie zastanowić nad zadaniem ofiarom pytania, gdzie usłyszały o procesie zgłaszania i co zachęciło je do tego, aby to zrobić. Pod tym względem pomocne są także informacje zasłyszane. Na przykład czy ktoś uważany za publicznego rzecznika grupy mniejszościowej mówi podczas spotkania, że był ofiarą przestępstwa z nienawiści (np. główny imam, rzecznik lub aktywista społeczności romskiej)? Czy jeśli taka osoba padła kiedyś ofiarą przestępstw z nienawiści zostało to zgłoszone, a jeśli tak to komu?

Przy próbie zidentyfikowania **częstotliwości zgłaszania** należy uwzględnić następujące elementy:

- Czy istnieją jakieś odpowiednie **badania opinii publicznej lub ankiety**, które pokazywałyby, jaki odsetek respondentów padł ofiarą przestępstw lub przestępstw z nienawiści; jaki odsetek ofiar rzeczywiście zgłasza się na policję lub do kogoś innego? Czy badania te proponują metody identyfikowania osób, które zgłaszają przestępstwa i tych, które tego nie robią, dlaczego tego nie robią i co można zrobić, aby zgłoszeń było więcej?
- **Spotkania otwarte i informacje zasłyszane** także mogą być przydatne przy dokonywaniu oceny częstotliwości zgłaszania.
- Czy istnieją **dane lokalne lub międzynarodowe**, które pokazują tendencje w zakresie przestępstw z nienawiści (szczególnie w miejscach o podobnej charakterystyce społeczno-politycznej)? Na przykład czy istnieje miasto lub społeczność, gdzie stosunkowo dobrze opracowano mechanizmy przygotowywania danych statystycznych i zgłaszania, dzięki czemu można uzyskać wgląd w doświadczenia osób z innego miasta lub społeczności: aby pokazać, jakie techniki zgłaszania można zastosować, aby sprawdzić kompletność stosowanych procedur. Podobne tendencje można często śledzić w miejscach o cechach zbliżonej do tych danej społeczności.
- **Szczerość jeśli chodzi o powodzenie (lub porażkę) upowszechniania** procesu zgłaszania. Czy proces upubliczniono (bezpośrednio lub pośrednio w wyniku nagłośnionych wydarzeń) i czy można zauważyć korelację pomiędzy upowszechnianiem a liczbą zgłoszeń?
- Czy można w jakiś sposób sprawdzić **jakim zaufaniem społeczność darzy proces zgłaszania** lub współpracy z lokalnymi organami ścigania? Duża doza zaufania do procesu zgłaszania podnosi częstotliwość zgłoszeń. Zaufanie do lokalnych organów ścigania może sprawić, że ofiary będą kontaktowały się z policją, zamiast korzystać z mechanizmów społecznościowych. Duża doza zaufania społeczności wobec lokalnej policji może zwiększyć liczbę zgłoszeń, niezależnie od tego, do kogo będą kierowane.
- Jaka **dynamika społeczności** może wpłynąć na częstotliwość zgłaszania? Czy istnieją społeczne, polityczne, ekonomiczne, geograficzne, kulturowe, religijne, językowe, seksualne lub inne powody, dla których ofiary mogą nie chcieć korzystać z mechanizmów społeczności do zgłaszania? W jaki sposób można temu zaradzić?

3.3 Grupa docelowa/grupy docelowe jeśli chodzi o zgłaszanie

Celem gotowego sprawozdania (dziennego, miesięcznego, rocznego, okazjonalnego) jest umożliwienie społecznościom, rządowi, organom ścigania, mediom, itd. lepszego zrozumienia tego, co się dzieje i odpowiedniego reagowania.

Nie do wszystkich docelowych grup odbiorców uda się dotrzeć stosując to samo podejście. Ale ogólnie skrócona wersja sprawozdania wystarczy w większości przypadków, a pełne sprawozdanie można wykorzystać, jeśli zajdzie taka potrzeba.

Społeczność ofiary: sprawozdanie powinno upodmiotowić społeczność ofiar oraz umożliwić im lepsze zrozumienie, z czym muszą się zmierzyć i dać cenne narzędzie do konstruktywnej współpracy ze wszystkimi istotnymi stronami trzecimi. Powinno zwiększyć szacunek innych osób wobec społeczności ofiary i jej potrzeb. Społeczność musi jednakże być świadoma wizerunku, jaki chce przedstawić, oraz wiedzieć, że sprawozdanie i dyskusje będą stanowiły jego odzwierciedlenie. Na przykład jeśli społeczność mniejszościowa nie chce być definiowana przede wszystkim przez bycie ofiarą przestępstw z nienawiści, będzie musiała w odpowiednim momencie podkreślać swoje mocne strony. Na przykład jeśli media mówią o społeczności mniejszościowej przede wszystkim gdy dochodzi do przestępstwa z nienawiści lub przy okazji publikacji sprawozdania o przestępstwach z nienawiści, społeczność może chcieć promować bardziej pozytywną stronę swojego codziennego życia.

Władze rządowe i publiczne (lokalne, regionalne): nawet jeśli rząd nie jest w stanie przeciwdziałać znaczącej większości przestępstw z nienawiści, publikacja sprawozdania to okazja do uznania doświadczeń ofiar oraz wyrażenia z nimi solidarności. Dobrze działa to na morale społeczności i jest ważne przy wyznaczaniu norm, przy czym całe społeczeństwo dowiaduje się, że grupa docelowa jest nieodłączną częścią społeczeństwa i jako taka będzie chroniona. Przede wszystkim sprawozdanie powinno przedstawiać podstawę dowodową, którą rząd może wykorzystać do podejmowania konkretnych kroków, takich jak wsparcie działań na rzecz bezpieczeństwa społeczności, działania na rzecz sprawniejszego działania policji i prokuratury. Odpowiednio przygotowane sprawozdania powinny położyć kres sytuacjom, w których niektóre rządy i policja zaprzeczają, że grupa mniejszościowa doświadcza jakichkolwiek przejawów nienawiści.

Policja i inne organa ścigania: sprawozdanie powinno pomóc policji w lepszej alokacji zasobów na rzecz społeczności ofiary, w prewencji, prowadzeniu śledztw oraz podnoszeniu pewności siebie społeczności i polepszania komunikacji.

Media: sprawozdanie powinno stanowić okazję („wabik na media”) do wysłuchania obaw społeczności oraz do wyrażenia publicznego poparcia dla ofiar. Z czasem kolejne sprawozdania sprawią, że media będą coraz lepiej rozumiały to zagadnienie. Może także stanowić przyczynek do bezpośrednich rozmów społeczności ofiary z dziennikarzami, jeśli społeczność czuje, że narracja mediów przyczynia się do zwiększenia przestępstw z nienawiści. (Czasami sprawcy bezpośrednio odnoszą się do konkretnego artykułu lub audycji).

3.4 Struktura sprawozdania

Na strukturę i treść sprawozdania wpływ będzie miała grupa docelowa, jak zostało wyjaśnione powyżej, rodzaj danych, które są dostępne, a także obecne relacje między CSO i władzami w danym konkretnym kontekście społecznym. CSO działająca we wrogim otoczeniu bez oficjalnego uznania ze strony władz, z działającym systemem systematycznego zbierania danych lub bez niego, może przygotować inne sprawozdanie niż CSO reprezentująca uznaną społeczność, posiadająca umowę o dzieleniu się danymi z organami ścigania.

Jakie są cele sprawozdania? Wywieranie presji aby doprowadzić do zmian politycznych? Zmian w polityce organów ścigania? Podniesienie świadomości publicznej na temat doświadczeń społeczności? Podniesienie świadomości międzynarodowej opinii publicznej zagranicą, aby uzyskać wsparcie z zewnątrz dla społeczności, która jest izolowana w kraju?

W sytuacji, gdy nie są dostępne informacje ilościowe, nadal dużą moc mają sprawozdania o przestępstwach z nienawiści, które mogą wykorzystywać studia przypadku i analizę narracyjną. Sprawozdania mogą być bardzo skuteczne, jeśli połączy się różne źródła, takie jak informacje niepotwierdzone zestawione z wynikami ankiet, sprawozdaniami cieniami, wkładem akademickim, raportami agencji międzynarodowych, itd.

I w końcu sprawozdania o przestępstwach z nienawiści dotyczą okrutnych doświadczeń prawdziwych ludzi, którzy prawdopodobnie wielokrotnie doświadczyli uprzedzeń i dyskryminacji od różnych osób i społeczności, do których należą. Nie należy pomijać ludzkiego wymiaru sprawozdania. Powinno ono zwiększyć wrażliwość ludzi na to, co się dzieje.

Należy z góry wziąć pod uwagę różne zagrożenia dla wiarygodności. Przesada, brak uzasadnienia i naruszenie prywatności danych mogą nieść poważne konsekwencje dla długoterminowej wiarygodności CSO, jej relacji z władzami i społecznościami, sposobu radzenia sobie z ewentualnym pozwem i w końcu uznania przez ofiary przestępstwa z nienawiści.

Zaleca się zachowanie podejścia konstruktywnego i krytycznego, nastawionego na budowanie relacji i możliwie częste nawiązywanie do zobowiązań po stronie rządu, takich jak umowy krajowe i międzynarodowe.

Obowiązek umieszczenia w sprawozdaniu o przestępstwach z nienawiści analizy danych i ich opisu w szerszym kontekście społecznym to duża szansa.

Jeśli dostępne są dane ilościowe, a nawet bez nich, w strukturze sprawozdania należy uwzględnić następujące zalecenia.

- ☒ Strona podsumowująca, pokazująca **liczbę zdarzeń w sumie**, w porównaniu do poprzednich lat. Można tu także umieścić kilka, niedużo, skrótowych opisów konkretnych przestępstw z nienawiści, aby pokazać, że za każdą statystyką kryje się rzeczywiste przestępstwo z nienawiści, którego ofiarą padają prawdziwi ludzie.
- ☒ Strona podsumowująca, pokazująca liczbę zdarzeń w skali **diennej, tygodniowej, miesięcznej i/rocznej w sumie**. Jeśli jest to możliwe, w ten sam sposób należy dokonać podziału poszczególnych kategorii.
- ☒ **Grafy, wykresy słupkowe, kołowe, itd.** pokazujące linie trendów, kluczowe dane i wydarzenia, liczbę ofiar per capita, ofiary w podziale na płeć i wiek, sprawców w podziale na płeć, wiek i kolor skóry, itd.
- ☒ **Zdjęcia** różnych rodzajów zdarzeń, ofiar i/lub sprawców. Lub zdjęcie pokazujące dyskurs wspierający ofiary lub sprawców. Dzięki wszystkim tym elementom sprawozdanie będzie czytelniejsze i ciekawsze. (Należy pamiętać, że może to wywołać wrażenie mniejszej naukowości, więc obrazki należy dobierać starannie).
- ☒ Strony pokazujące **rodzaje konkretnych zdarzeń**, w podziale na kategorie i ramy czasowe.
- ☒ W sprawozdaniu powinno znaleźć się wyjaśnienie, czym jest przestępstwo z nienawiści. Należy także wyjaśnić, co nie jest przestępstwem z nienawiści i nie zostało uwzględnione w sprawozdaniu. Sprawozdania mogą jednakże zawierać dane liczbowe dotyczące całkowitej liczby przestępstw nie z nienawiści zgłaszanych przez ofiary. Dzięki temu czytelnicy zobaczą, że grupa zgłaszająca dokładnie stosuje kategoryzację i analizę i zdadzą sobie sprawę, ile telefonów, e-maili, itd. grupa odbiera codziennie/ co tydzień/ miesiąc/ rok. Jeśli w sprawozdaniu dokonano podziału przestępstw z nienawiści na kategorie, należy je wyjaśnić.
- ☒ Sprawozdania można **dzielić na wiele różnych sposobów**. Na przykład ofiary można kategoryzować pod względem wieku, płci, lokalizacji (np. szkoła, synagoga, ulica, dom), obszaru geograficznego, widoczności ofiary (np. „identyfikowalność” muzułmanów, Romów, itd.), pory dnia, pory roku (festiwal religijny, publiczne świętowanie, itd.) Można także kategoryzować sprawców: wg płci, wieku, (domniemanego) pochodzenia etnicznego lub religii, tego, co mówią/ piszą, itd. Podobne oceny można dokonywać odnośnie do tego, czy sprawcy realizują jakąś konkretną misję lub cel, czy też przestępstwo z nienawiści było dziełem przypadku (na przykład kłótnia pomiędzy kierowcami, gdzie język nienawiści stosuje się wobec ofiary).
- ☒ Sprawozdania powinny także zawierać **ogólniejsze dane**, które stanowią tło. Mogą być to wyniki badań opinii publicznej w konkretnej sprawie, dane o przestępczości, itd. Pozwoli to naświetlić historię oraz ogólną sytuację społeczności ofiary. Dane te mogą obejmować listę pomyślnie zakończonych rozpraw sądowych, zobowiązania ze strony rządu, itd.
- ☒ Jeśli podczas przygotowywania sprawozdania społeczność ma rzecznika lub organizację wspierającą, ważne, aby podobała im się treść i wygląd sprawozdania. Z osobą taką należy się skonsultować na początku procesu, aby zadbać o jej zaangażowanie w projekt.

ROZDZIAŁ 4 – MONITORING MEDIÓW

Zgłaszanie przestępstw z nienawiści może być ważnym instrumentem w podnoszeniu świadomości na temat dyskryminacji i konieczności jej zwalczania, zarówno przez społeczności mniejszościowe, jak i w przestrzeni publicznej. Media, czy to telewizja, radio, gazety czy internet, mogą w tym procesie odgrywać różne role.

4.1 Media i przestępstwa z nienawiści – niejednoznaczna rola

Doniesienia medialne czasami dostarczają także danych na temat przestępstw z nienawiści. Poza tym media bywają cennym źródłem informacji o otoczeniu, w jakim dochodzi do przestępstwa z nienawiści oraz o tym, jak kształtują się trendy opinii publicznej. Ale media mogą także nadawać czemuś rozgłos przez nadmierne informowanie lub ukrywanie informacji, celowo wpływając na kontekst i interpretację faktów oraz źródeł – w tym sprawozdań CSO. Media mogą odkrywać cztery role:

- Źródło informacji
- Kanał lub platforma
- Sprawca
- Stawianie czoła problemowi

Należy dokonać jasnego rozróżnienia pomiędzy tymi rolami, aby móc przedstawiać dane na temat przestępstw z nienawiści w sposób wiarygodny dla rządu, organów ścigania oraz mediów. Niezależnie od tego, jaka jest ich rola, doniesienia medialne nie mogą być przyjmowane bezkrytycznie. Media rzadko kiedy są głównym źródłem informacji. Często ich doniesienia są tak samo mało wiarygodne jak ich źródła, a dobór faktów i źródeł zwiększa lub zmniejsza ich wiarygodność.

Oznacza to, że wykorzystanie i sposób podejścia mediów może odbić się na wiarygodności sprawozdań o przestępstwach z nienawiści CSO. Zgłoszenia od stron trzecich i anonimowość źródeł nastręczają trudności przy odpowiadaniu na skargi związane z mową nienawiści w internecie oraz reagowaniu na zdarzenia przedstawiane przez media. Dobrym wskaźnikiem wiarygodności może być weryfikacja kilku niezależnych źródeł, ale czasami zawierają one te same informacje, które są przekazywane przez agencje prasowe, takie jak AP czy Reuters, które nie są niezawodne. Dobrą zasadą przy przygotowywaniu precyzyjnych sprawozdań jest weryfikacja informacji, niezależnie od tego, czy przedstawiają je ofiary, świadkowie, czy media.

Poniższe wytyczne mogą pomóc CSO w przypadkach szerzenia mowy nienawiści w mediach.

4.2 Wytyczne w zakresie monitorowania mediów – sprawców mowy nienawiści

Przy zgłaszaniu incydentów mowy nienawiści ze strony mediów należy znać krajowe przepisy dotyczące mowy nienawiści a także szerzyć wiedzę na ten temat wśród opinii publicznej. Niezmiernie ważne jest dokonanie rozróżnienia pomiędzy swobodą wypowiedzi a (karalną) mową nienawiści, przy czym ustawodawstwo może się różnić pomiędzy krajami.

Większość CSO monitorujących mowę nienawiści w internecie nie uważa, że wyszukiwanie incydentów samemu to dobra praktyka, chyba że odbywa się w ramach konkretnych badań. Ogólnie CSO zajmują się wyłącznie skargami i dążą do usunięcia mowy nienawiści z internetu bezpośrednio lub, jeśli brakuje im zasobów ludzkich, prosząc o to składających skargę lub opinię publiczną.

Precyzyjna i wiarygodna rejestracja mowy nienawiści i skuteczne zgłaszanie są możliwe poprzez:

- Opracowanie jednoznacznych definicji tego, czym jest przestępstwo z nienawiści, w tym mowa nienawiści:
 - ♦ Przykłady mowy nienawiści i tego, co nie jest mową nienawiści;
 - ♦ Spójne i powtarzalne użycie symboli, które umożliwiają szybką identyfikację konkretnych rodzajów uprzedzeń w sprawozdaniach.
- Jednoznaczne procedury postępowania ze źródłami i staranne sprawdzanie doniesień medialnych, na przykład z wykorzystaniem formularzy zgłaszania incydentów z lukami do wpisania dla źródła 1 i źródła 2.
- W przypadku wykorzystywania doniesień medialnych: odnośniki do źródeł (gazety, reportaże w TV, śledztwa pracowników, np. próba potwierdzenia przez policję), sprawdzanie ewentualnych powiązań źródła z organizacjami politycznymi/religijnymi i opisywanie ich.
- Próba dotarcia do źródeł oryginalnych: zamiast polegania na mediach, sprawdzanie (podsumowań) oryginalnych badań agencji badawczych/naukowych, wymienianie ich nazwy, przedstawianie zrozumiałych i uczciwych informacji na temat liczby respondentów, metodologii i możliwych ograniczeń; wymienianie ekspertów, sądów lub wyroków.
- Empatyczne przykłady wpływu mowy nienawiści na życie (anonimowych) ofiar⁸, bezpośrednie cytaty/ zrzuty ekranu, zamiast opisów mowy nienawiści.
- Informacje na temat wyroków sądowych w sprawach dotyczących mowy nienawiści; zamiast historii z zeszłego roku lepiej pokazać, że mowę nienawiści w internecie można karać.

8 <http://www.guardian.co.uk/society/2012/feb/19/dominic-crouch-homophobic-bullying-suicide>

4.3 Rola CSO w zwalczaniu cybernienawiści

Internet może być narzędziem, które pomaga w zgłaszaniu przestępstw z nienawiści do CSO, ale może także służyć szerzeniu nienawiści na globalną skalę. Treści te znaleźć można na różnych forach, w tym specjalnych stronach szerzących nienawiść, w mediach, sieciach społecznościowych, na blogach i w e-mailach. Kiedy CSO dowiaduje się o przypadku nienawiści w internecie lub dotrze do niej zgłoszenie o nienawiści w internecie, może zareagować korzystając z kilku strategii. Będą się one różnić w zależności od kontekstu i treści. Zgłoszenie przypadku cybernienawiści wymaga dochodzenia i dalszych działań podejmowanych z właścicielem strony internetowej lub dostawcą internetu.

W przypadku zgłoszenia nienawiści w internecie należy dołożyć wszelkich starań, aby zachować e-mail, SMS, filmik, bloga lub post na forum. Obrazy te zwiększą wiarygodność doniesień przedstawianych firmom internetowym, regulatorom i policji. Doniesienia o nienawiści w internecie należy traktować tak samo poważnie jak inne incydenty nienawiści, o których dowiaduje się CSO.

Cybernienawiść: co to jest?

Cybernienawiść to wykorzystywanie technologii komunikacji elektronicznej do szerzenia przekazów lub informacji o charakterze antysemickim, rasistowskim, bigoteryjnym, ekstremistycznym lub terrorystycznym. Technologie komunikacji elektronicznej obejmują internet (np. strony internetowe, strony mediów społecznościowych, internet 2.0, treści generowane przez użytkownika, strony randkowe, blogi, gry online, czaty i e-maile) a także inne komputerowe i komórkowe technologie informacyjne (takie jak SMS-y i telefony komórkowe).

Definicja „mowy nienawiści” różni się pomiędzy jurysdykcjami. CSO powinny zastanowić się nad przyjęciem takiej definicji, która zapewni zgodność zgłaszania incydentów z lokalnymi przepisami. Biorąc pod uwagę globalny charakter cybernienawiści przy zgłaszaniu należy dokonać rozróżnienia pomiędzy incydemem lokalnym a zagranicznym.

Wskazówki prawne

Przepisy prawne dotyczące mowy nienawiści w internecie różnią się pomiędzy krajami. CSO powinny znać lokalne przepisy dotyczące przestępstw z nienawiści, mowy nienawiści, podżegania, stalkingu i prześladowania. Należy stale zgłaszać jako przestępstwo z nienawiści wszystkie przejawy cybernienawiści, mimo że odpowiedź władz lokalnych będzie się różnić w zależności od jurysdykcji. Zgłaszanie ich podniesie świadomość i może skutecznie ograniczyć treści pełne nienawiści na niektórych stronach internetowych.

Szczegółowe informacje o krajowych przepisach w zakresie cybernienawiści oraz międzynarodowej cybernienawiści znaleźć można na stronie internetowej Międzynarodowej Sieci Przeciwko Cybernienawiści (INACH) www.inach.net INACH może być także cennym zasobem dla CSO, które starają się zwalczać przypadki nienawiści w internecie.

Strony internetowe poświęcone mowie nienawiści

Wiele doniesień o cybernienawiści dotyczy skarg na strony internetowe poświęcone mowie nienawiści. Ponieważ strony te zawierają treści nienawistne, skarga skierowana bezpośrednio do właściciela strony lub osoby indywidualnej, która umieściła obraźliwą treść wygenerowaną przez użytkownika, prawdopodobnie nie pomoże. Antysemici, rasiści, neonaziści, rewizjoniści Holocaustu lub inni ekstremiści posiadający strony internetowe poświęcone mowie nienawiści nie przejmują się, czy ich retoryka obraża innych, a skargi złożone pod ich adresem pozostaną bez odpowiedzi.

W niektórych przypadkach skarga może być nawet źródłem satysfakcji dla posiadacza takiej strony. W najgorszym wypadku skarżący może stać się celem ataku.

Większość stron internetowych ma hosting zapewniony przez dostawcę usług internetowych, firmę, która daje stronie internetowej dostęp do internetu. Dlatego jednym z rozwiązań jest zgłoszenie strony dostawcy usług internetowych. W wielu przypadkach dostawcy mają własne zasady dotyczące rodzaju stron i treści, dla których chcą zapewnić hosting, i jeśli obraźliwa strona internetowa je narusza, mogą się zdecydować na jej usunięcie. Skuteczniejsze będzie bezpośrednie skontaktowanie się z dostawcą usług internetowych.

Działania podejmowane w odpowiedzi

Znajdź dostawcę usług internetowych dla strony internetowej, na przykład przez wpisanie nazwy strony z użyciem narzędzia takiego jak www.domaintools.com, gdzie znajduje się wykaz dostawców usług internetowych, określonych jako „IP Location”. Sprawdź, jakie warunki nakłada dostawca na strony internetowe, którym zapewnia hosting. Zapoznaj się z warunkami świadczenia usług, wspólnotowymi wytycznymi lub dopuszczalnymi zasadami użytkowania, jeśli znajdują się na stronie internetowej dostawcy usług internetowych. Na pasku nawigacyjnym strony internetowej dostawcy warto sprawdzić takie zakładki jak „kwestie prawne, polityka, użytkowanie lub informacje o użytkowniku”.

Na przykład jeden z głównych dostawców usług internetowych w swoich warunkach świadczenia usług nie pozwala użytkownikom na „rozpowszechnianie i przekazywanie jakichkolwiek materiałów, które w rozsądnej ocenie mogą być uznane za obraźliwe, obsceniczne, pornograficzne, zniesławiające, nękające, obelżywe, wulgarne, stanowiące groźbę lub umieszczone w złym zamiarze”. Powiedzmy, że w naszej ocenie dana strona zamieszcza informacje „obelżywe”. Oczywiście dostawca usług internetowych może się nie zgodzić z naszymi definicjami, analizą lub wnioskami. Należy zwrócić się bezpośrednio do tego dostawcy lub firmy hostingowej i złożyć skargę.

Skarga do dostawcy usług internetowych lub firmy hostingowej musi odnosić się konkretnie do danego obraźliwego materiału. Należy załączyć nazwę strony internetowej, URL (adres internetowy) i zdjęcie ekranu. Jeśli to możliwe warto odnieść się do konkretnego ustępu warunków świadczenia usług, wspólnotowych wytycznych lub dopuszczalnych zasad użytkowania, które dana strona narusza. W skardze musi znaleźć się URL strony z cytowanymi warunkami świadczenia usług lub dopuszczalnymi zasadami użytkowania oraz wszystkie istotne informacje, które ułatwią dostawcy lub firmie hostingowej zrozumienie skargi i udzielenie szybkiej odpowiedzi. W kontaktach z firmami internetowymi najważniejsza jest klarowność. Codziennie mają one do czynienia z tysiącami skarg, użytkownicy muszą więc dokładnie wyjaśnić, co ich niepokoi i załączyć precyzyjny opis lokalizacji obraźliwej treści oraz uzasadnienie, dlaczego jest uznana za obraźliwą, nawet jeśli wydaje się to oczywiste.

Nie należy zakładać, że jeśli my znamy dane słowo, ideę lub symbol i wiemy, że są one niepokojące lub obraźliwe dla nas lub naszej społeczności, to zna je rozpatrująca skargę osoba. Należy wyjaśniać dokładnie, analitycznie i odnosząc się do konkretnych treści.

I w końcu, choć to dalekie od ideału, to taka jest rzeczywistość: założmy, że osoba, która zapoznaje się z naszą skargą, ma na jej rozpatrzenie bardzo mało czasu, może tylko sekundy. Precyzja i oszczędność w słowach mogą pomóc w jasnym zaprezentowaniu naszego stanowiska.

Skargi powinny być przedstawione w sposób spokojny, grzeczny i konkretny. Należy korzystać z formularzy dostawcy usług internetowych, jeśli takowe posiada. Nasza prośba w zakresie działań zalecanych w celu poprawy sytuacji powinna być sformułowana w sposób jednoznaczny. Należy konkretnie poprosić o odpowiedź.

Skarga złożona do firmy hostingowej nie gwarantuje sukcesu. Egzekwowanie warunków świadczenia usług, wytycznych wspólnotowych lub dopuszczalnych zasad użytkowania z prawnego punktu widzenia będzie prawdopodobnie leżało tylko w gestii dostawcy usług internetowych i ogólnie jest to sprawa pomiędzy właścicielem strony internetowej i dostawcą usług internetowych. Poza tym nie gwarantuje to, że strona internetowa lub obraźliwy materiał nie znajdą innego dostawcy usług internetowych i nie pojawią się gdzieś indziej w internecie.

Strony internetowe z rejestracją anonimową

Wiele stron internetowych szerzących nienawiść jest zarejestrowanych anonimowo, co sprawia, że trudniej jest znaleźć ich hosting. Zostały one zaprojektowane w taki sposób, aby zapewnić właścicielowi strony prywatność, bowiem nie można się dowiedzieć, kto nim jest (kto stronę zarejestrował).

Usługa rejestracji, nazywana usługą rejestracji proxy, rejestruje nazwę domeny w imieniu użytkownika i działa jak skrzynka na listy: e-maile i inna korespondencja jest przesyłana do usługi rejestracji proxy, która następnie przekazuje wiadomości do rzeczywistego właściciela. Właściciele stron korzystają z anonimowych usług rejestracji, aby ukryć swoją tożsamość i uniknąć brania odpowiedzialności za pełne nienawiści, podżegające, mylące lub przekłamane treści.

W takim wypadku należy skontaktować się z firmą zapewniającą usługę anonimowej rejestracji. W tym celu trzeba znaleźć usługę rejestracji prywatności, rejestrację proxy lub usługę anonimowej rejestracji. **Wejdź na www.whois.com lub www.betterwhois.com, aby sprawdzić „rejestratora” strony internetowej.** Po określeniu, kto zarejestrował stronę, należy przejść na stronę internetową usługi anonimowej rejestracji i sprawdzić, czy doszło do naruszenia warunków świadczenia usług. Tak czy tak usługodawcę anonimowej rejestracji należy powiadomić przedstawiając jasne, zwięzłe i proste przykłady tego, w jaki sposób strona nadużywa usług anonimowej rejestracji.

Komentarze umieszczane na stronach internetowych mediów

Obrażliwe i przepełnione nienawiścią komentarze na stronach internetowych gazet i stronach głównych mediów są powszechne. Należy zgłosić treść gazecie lub spółce medialnej. Nie należy kontaktować się bezpośrednio z osobą, która zamieściła komentarz.

Większość gazet posiada warunki świadczenia usług lub politykę dopuszczalnych zasad użytkowania dotyczącą korzystania z ich stron internetowych, a także udostępnia informacje o sposobie kontaktowania się z wydawcami i Webmasterem. Należy wysłać im e-mail wraz ze skopiowanym obraźliwym postem (postami), opisać, dlaczego doszło do naruszenia warunków świadczenia usług oraz zamieścić konkretną prośbę o odpowiedź ze strony gazety.

Groźby, podżeganie do natychmiastowej przemocy i prześladowanie w internecie

Internet to doskonałe forum do podżegania do ataku na osoby indywidualne. E-maile lub posty, które informują o zamiarze zastosowania motywowanej rasowo przemocy mogą oznaczać naruszenie lokalnych przepisów karnych i wymagają przekazania ich lokalnej policji. Priorytetowo należy traktować osobiste bezpieczeństwo.

Strony portali społecznościowych

Na stronach portali społecznościowych dochodzi do przypadków znieważania, nękania i mowy nienawiści. Przy rozpatrywaniu skarg należy zapoznać się z zasadami akceptowalnego zachowania, warunkami świadczenia usług, wspólnotowymi wytycznymi i/lub polityką dopuszczalnych zasad użytkowania portalu. Większość portali dysponuje procedurami umożliwiającymi zgłaszanie przypadków znieważania i odpowiadania na skargi.

Przypadki mowy nienawiści na portalu społecznościowym należy natychmiast zgłaszać hostowi portalu. Skargi są najskuteczniejsze, gdy zgłaszają je użytkownicy portalu. Ale CSO powinny monitorować cały proces i kontaktować się z portalem, jeśli reakcja jest niewystarczająca. Portale społecznościowe ogólnie szybko reagują na tego rodzaju skargi.

Pełne nienawiści filmy w internecie

Strony internetowe umożliwiające dzielenie się filmami video, takie jak YouTube czy Google video, to usługi umożliwiające załadowanie filmików i udostępnienie ich do wglądu szerokiej publiczności przez internet. Czasami filmy te są hostingowane przez stronę internetową umożliwiającą dzielenie się filmami. W innym wypadku strony internetowe umożliwiające dzielenie się filmami łączą się jedynie z zewnętrzną treścią, której hosting znajduje się na innych stronach internetowych lub komputerach. Większość stron internetowych do dzielenia się filmami dysponuje warunkami świadczenia usług lub polityką dopuszczalnych zasad użytkowania dotyczącą korzystania z ich stron internetowych, a także informacjami o sposobie kontaktowania się z właścicielami strony. Wyślij do firmy e-mail (albo wypełnij formularz „zgłoś naruszenie”) z URL (adresem internetowym) obraźliwego filmu i dokładnie opisz, dlaczego Twoim zdaniem doszło do naruszenia warunków świadczenia usług.

Podawaj konkretne informacje i poinformuj, jeśli możesz, w którym momencie filmu dochodzi do pojawienia się obraźliwych treści. Jeśli materiał ten jest zakazany, portale zazwyczaj szybko odpowiadają na skargi. Niektóre portale nie usuwają filmów od razu, najpierw zamieszczają ostrzeżenie dotyczące treści na filmach, które były przedmiotem skargi. Film ten może zostać usunięty, jeśli nadal będą pojawiały się skargi. Portale umożliwiające dzielenie się filmami video czasami wolno odpowiadają na skargi, z racji liczby filmów, które mają do opracowania. Filmy, które są przedmiotem skargi, zazwyczaj wymagają przeglądu ręcznego, który zajmuje dużo czasu.

Przydatne adresy internetowe

www.inach.net
www.domaintools.com
www.whois.com
www.betterwhois.com

ZGŁASZANIE PRZESTĘPSTW, PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK

Niniejsza lista „dobrych praktyk” zawiera różne przykłady tego, w jaki sposób można zgłaszać przestępstwa i incydenty z nienawiści, w tym różne sposoby „kategoryzowania” zdarzeń. Przykłady te zawierają także „formularze do zgłaszania” konkretnych rodzajów przestępstw/incydentów z nienawiści (np. przemoc skierowana do LGBTI, incydenty o charakterze antysemitycznym, itd.), ponieważ pozwalają uwzględnić ich cechy charakterystyczne. Mogą one oczywiście służyć jako przykłady zgłaszania motywowanych innymi pobudkami przestępstw/incydentów z nienawiści.

- **OBWE/ODIHR**

Państwa OBWE wyznaczyły Biuru Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) zadanie zbierania informacji i danych statystycznych na temat przestępstw z nienawiści i udostępniania tych informacji przez system dotyczący tolerancji i niedyskryminacji oraz coroczne sprawozdanie z przestępstw z nienawiści. ODIHR przeprowadziło w tym obszarze szereg działań, takich jak szkolenia policji, budowanie zdolności CSO, w tym przewodnik zatytułowany Preventing and Responding to Hate Crimes: a resource guide for CSOs in the OSCE region.

ODIHR stworzyło także formularz zgłoszeń dla CSO do zgłaszania i zgłaszania incydentów na tle nienawiści: http://tandis.odihr.pl/content/documents/hcr2011_CSO_format.pdf

Można go wykorzystać dla celów lokalnego i regionalnego rzecznictwa, a także do zgłaszania informacji, które należałoby uwzględnić w corocznym sprawozdaniu z przestępstw z nienawiści ODIHR. Więcej informacji na temat pracy i publikacji ODIHR znajduje się na stronie systemu dotyczącego tolerancji i niedyskryminacji (TANDIS).

- **Community Security Trust⁹**

The Community Security Trust od roku 1984 rejestruje incydenty w Zjednoczonym Królestwie, co wpisuje się w jej ogólne działania poświęcone pomocy w zakresie bezpieczeństwa i doradztwa brytyjskim Żydom. W 2010 r. CST opublikowała A Guide to Fighting Hate Crime. Zawiera on przydatne rady dotyczące zgłaszania przestępstw z nienawiści, współpracy z policją i wspierania ofiar. Poza tym znajduje się w nim typologia przestępstw i incydentów z nienawiści i formularze zgłoszeń, które można wykorzystać do rejestrowania szczegółów przestępstw lub incydentów z nienawiści, podejrzanych sprawców i narzędzi, z jakich mogli korzystać.

Coroczne sprawozdanie CST na temat incydentów antysemitycznych zawiera podsumowanie, informacje na temat sposobu zbierania danych i ich wykorzystania, szczegółowe opisy różnych incydentów, oddzielne notatki na temat ofiar i sprawców, dyskursu i motywów incydentów z nienawiści, różnic pomiędzy incydentami, do których dochodzi w różnych miejscach, wykresy i diagramy. Dostępne na

www.thecst.org.uk/docs/Incidents%20Report%202011.pdf

Kolejne godne polecenia sprawozdanie na temat społeczności żydowskiej zostało przygotowane przez **Service de Protection de la Communauté Juive** (SPCJ) we Francji. Dostępne na: www.spcj.org

- **Podręcznik ILGA Europe na temat monitorowania i zgłaszania incydentów motywowanych homofobią i transfobią**

Celem tego opublikowanego w 2008 r. podręcznika jest zwiększenie liczby zgłaszanych incydentów motywowanych homofobią i transfobią, poprzez dostarczenie narzędzi i metodologii służących dokumentowaniu oraz systematycznemu i opartemu na faktach zgłaszaniu przypadków przemocy motywowanej nienawiścią wobec osób LGBT.

W podręczniku znajduje się szczegółowy kwestionariusz modelowy, który ma pomóc opisać incydent w sposób tak rzeczowy, obiektywny, jasny, spójny i wiarygodny jak to możliwe. Szablon ten zaprojektowano w taki sposób, aby można go było wykorzystać w różnych okolicznościach (kwestionariusz online, wywiady). Osoby indywidualne i organizacje mogą zastanowić się nad własnymi celami i konkretnymi potrzebami w ich kraju i wprowadzić do kwestionariusza konieczne zmiany. Podręcznik zawiera także orientacyjne ramy dla częściowo ustrukturyzowanych wywiadów z ofiarami zdarzeń związanych z łamaniem praw człowieka:

http://www.ilga-europe.org/europe/publications/non_periodical/handbook_on_monitoring_and_reporting_homophobic_and_transphobic_incidents

- **„Assisted Reporting Scheme” – GALOP, Londyn, Zjednoczone Królestwo**

Londyńska organizacja Galop, we współpracy z londyńską policją (MPS), opracowała program „zgłaszania z pomocą”, którego celem jest zwiększenie liczby zgłaszanych przypadków przestępstw z nienawiści motywowanych nienawiścią do LGBTI. Użytkownicy, którzy nie chcą dokonywać zgłoszenia bezpośrednio na policji mogą wykorzystać stronę internetową Galop i internetowy formularz zgłoszeniowy (patrz: <http://www.galop.org.uk/online-report-form/> oraz <http://www.galop.org.uk/wp-content/uploads/2009/05/reportform.pdf>) lub Shoutline, linię pomocy i opiekę społeczną, które zapewniają doradztwo, wsparcie i opiekę dla ofiar przestępstw z nienawiści motywowanych homofobią i transfobią, ofiar przemocy seksualnej i domowej oraz osobom, które miały kontakt z policją.

Internetowy formularz zgłoszeniowy zawiera pytania dotyczące czasu i miejsca, w którym doszło do incydentu, rodzaju krzywdy, straty lub uszkodzenia majątku, a także informacje na temat ofiary i sprawcy. Program zgłaszania z pomocą daje użytkownikom możliwość wyboru:

- czy chcą, by skontaktował się z nimi pracownik opieki społecznej Galop, ale nie chcą, aby ich dane kontaktowe zostały przekazane innym organom (w tym policji)
- czy chcą, aby policja prowadziła dochodzenie, a ich dane kontaktowe zostały policji przekazane
- czy chcą pozostać anonimowi, i nie chcą, aby kontaktowała się z nimi ani Galop ani policja.

W zależności od wyboru dokonanego przez użytkownika Galop przekaze szczegóły bezpośrednio policji, w tym anonimowe zgłoszenie, lub będzie działać jako pośrednik, aby policja nie otrzymała szczegółów dotyczących ofiary, ale mogła wiedzieć, co się dzieje dzięki Galop. Galop informuje także, że informacje przekazane przez użytkowników będą anonimowo wykorzystywane przez Galop do zbierania danych statystycznych, które, gdy będzie to konieczne, będą przekazywane innym organom, w celu zapobiegania innym incydentom w przyszłości. Strona londyńskiej policji także zawiera odniesienie do „programu wspomagane go zgłaszania”: (http://www.met.police.uk/communities_together/docs/reporting_crime.pdf)

ROZDZIAŁ 5 – WSPARCIE DLA OFIAR

Przestępstwo z nienawiści to umyślny atak na ofiarę, motywowany jej rzeczywistą bądź domniemaną tożsamością (wiek, rasa, wyznanie, płeć, orientacja seksualna, orientacja płciowa lub niepełnosprawność – przestępstwo z nienawiści), w związku z tym jego skutki dla ofiary są bardziej dotkliwe niż w przypadku innych rodzajów przestępstw, na przykład nieumyślnych. Przede wszystkim dlatego, że ofiary przestępstw z nienawiści mają mniejsze szanse na zapobiegnięcie atakowi bez wprowadzenia istotnych zmian w swojej tożsamości.

Do przestępstw z nienawiści dojść może wszędzie – w domu, na ulicy, w środkach transportu publicznego, w pracy, szkole, itd. Zdarzenia te mogą obejmować fizyczne znęcanie się, niszczenie własności, nękanie, prześladowanie, przemoc słowną lub obrażanie, obraźliwe graffiti lub listy (e-maile z nienawiści).

Rozdział ten ma pomóc CSO w ustanowieniu podstawowych norm procesu wspierania ofiar przestępstw z nienawiści oraz współpracy z istotnymi interesariuszami.

W większości krajów wsparciem dla ofiar zajmuje się kilka organów, w tym urzędowe (przewidziane przez ustawodawcę, wspierane i finansowane przez państwo), pozarządowe lub dobrowolne.

Wszystkie organa powinny współpracować i wspierać się, aby poprzez synergię najlepszego rodzaju wsparcia dać ofiarom poczucie bezpieczeństwa. Państwo ma pewne obowiązki, a rolą CSO powinno być wspieranie ofiar przestępstw z nienawiści. CSO pomogą świadczyć pomoc bezpośrednio po incydencie, poprzez udzielanie praktycznych rad i pomoc psychologiczną. Poza tym niektóre CSO oferują cały wachlarz rodzajów wsparcia, w tym nawet profesjonalne usługi prawne pro bono i/lub specjalistyczne programy szkoleniowe dla urzędników (np. funkcjonariuszy policji).

Mimo obowiązujących porozumień dotyczących praw podstawowych, w różnych państwach UE obowiązują różne przepisy prawa i praktyczne środki dotyczące wsparcia dla ofiar przestępstw z nienawiści. Celem proponowanego zestawu wytycznych jest ułatwienie wdrożenia wspólnego zestawu zasad i dobrych praktyk dotyczących wsparcia dla ofiar.

Wytyczne te nie są jednakże kompleksowym podręcznikiem w zakresie wsparcia dla ofiar, które jest ogromnym zadaniem związanym z gotowością wzięcia na siebie odpowiedzialności przez CSO, jej pracowników i wolontariuszy.

5.1 Prawa ofiar i normy podstawowe

Podczas zgłaszania i dochodzenia w sprawie przestępstwa z nienawiści, ofiara potrzebuje możliwie największego wsparcia. Podczas całego procesu należy pamiętać o prawach ofiar. Poniżej znajdują się szczególnie ważne prawa ofiar przestępstw z nienawiści:

- Prawo do uprzejmego, empatycznego traktowania i szacunku
- Informacje o wsparciu i środkach zaradczych
- Dostęp do wsparcia
- Informacje o postępowaniu sądowym
- Ochrona przed kontaktem ze sprawcą
- Anonimowość ofiary
- Świadomość wpływu, jaki przestępstwo miało na ofiarę;
- Informacja o zadośćuczynieniu dla ofiary

Niezależnie od tego, czy prawa te są formalnie uznane w krajowych przepisach i protokołach, CSO powinny postępować zgodnie z kilkoma podstawowymi normami i podejmować pewne kroki. Zaleca się podejmowanie poniższych działań:

☒ **Właściwe dokumentowanie**

Właściwe dokumentowanie pozwala zaoszczędzić czas, zwiększa wydajność i zapewnia przejrzystość działania CSO. CSO powinny zatem opracować protokoły do przetwarzania dokumentów i informacji (zgodnie z przepisami krajowymi i dobrowolnymi normami w zakresie zgodności). Jeśli nie ma obowiązujących norm lub przepisów dotyczących obowiązku prowadzenia dokumentacji, organizacja powinna mieć formularz z odpowiednimi danymi na temat ofiar i incydentów.

Najważniejsze są jednakże wstępne wymagania dotyczące anonimowości i ochrony danych (patrz poniżej punkt B).

Ofiary należy także informować o zarządzaniu ryzykiem i o wszystkich stronach postępowania (ofiara, społeczność, CSO, do której spłynęła skarga i inne).

☒ **Polityka w zakresie poufności**

Większość przepisów krajowych zawiera definicję ochrony danych. Nie rozwiązuje to jednakże kwestii poufności relacji pomiędzy ofiarą i CSO, która zapewnia pomoc. W celu zwiększenia wzajemnego zaufania CSO mogą opracować porozumienie pomiędzy stronami o charakterze bardziej formalnym, podpisywane na początku wywiadu lub przy nawiązaniu kontaktu. Ogólnie, w celu wzmocnienia organizacyjnej kultury poufności, zaleca się zapisać odpowiednią klauzulę w umowie o współpracy wolontariackiej na początku współpracy z CSO.

☒ **Kodeks etyczny**

CSO mogą opracować kodeks etyczny zawierający najważniejsze klauzule dotyczące praw człowieka, związane z włączaniem społecznym, sprawiedliwym traktowaniem i niedyskryminacją, zapobieganiem konfliktom i konkretnymi procedurami na wypadek niewłaściwego postępowania w procesie zgłaszania. Kodeks należy traktować nie jako czystą formalność, a rozpowszechniać go wśród pracowników i brać pod uwagę podczas regularnie odbywających się programów rozwoju pracowników. Kodeks etyczny i normy moralne należy wpisać w codzienną pracę CSO. W tym celu jednakże normy należy dostosować do lokalnej kultury i zwyczajów (w przypadku instytucji wielonarodowych zwyczajów z jednego kraju nie należy traktować jako czegoś oczywistego w innym kraju, itd.).

☒ **Jasność oczekiwań**

Należy jasno zdefiniować główne obszary wsparcia, ale przede wszystkim skoncentrować się na tym, aby CSO była w pełni otwarta na każdy indywidualny przypadek. Przedstawianie w pełni normatywnej listy rodzajów wsparcia może być zniechęcające i uznane za nadgorliwe, tym samym nieatrakcyjne dla ofiar zgłaszających się do CSO o wsparcie.

Jednocześnie CSO powinna bardzo zdecydowanie zarządzać oczekiwaniami ofiar/klientów i jasno mówić o możliwościach, szansach, potencjalnych przeszkodach, aby uniknąć rozczarowania na późniejszym etapie dochodzenia.

☒ **Podział pracy: ustalone role i odpowiedzialność CSO i policji**

Jakiegolwiek kontakty pomiędzy CSO i policją powinny mieć miejsce na drodze wzajemnego porozumienia, w uznaniu indywidualnej odpowiedzialności i rzeczywistych uprawnień (kto może co osiągnąć w najsukuteczniejszy sposób – kontakt z ofiarą podczas przepracowywania traumy, zbieranie informacji podczas dochodzenia, działania prewencyjne, itd.). W celu osiągnięcia optymalnej synergii zaleca się jednakże, tam gdzie jest to możliwe, podpisanie memorandum o umowie pomiędzy CSO i policją.

Na związek pomiędzy CSO i policją w dużej mierze wpływ ma kultura polityczna danego kraju. W niektórych krajach związek ten jest niezmiernie kruchy, trudno o wzajemne zaufanie. Dlatego dużo ważniejsze od formalnych są powiązania nieformalne.

☒ **Rozwój zawodowy i szkolenia**

W celu zapewnienia skutecznego wsparcia i zapobiegania dalszym niepotrzebnym cierpieniom ofiary, pracownicy odpowiedzialni za szybkie reagowanie muszą się stale dokształcać, szczególnie w zakresie działań podejmowanych przy pierwszym kontakcie, technikach przeprowadzania wywiadu, odpowiednich rodzajach doradztwa wstępnego w pierwszej instancji oraz odesłań do innych instytucji. Okres szkoleniowy wynoszący sześć miesięcy to powszechna praktyka wśród CSO zapewniających wsparcie dla ofiar.

☒ **Informacja zwrotna i przegląd**

Poza zbieraniem danych należy przeprowadzać regularny przegląd przypadków (dane ilościowe i jakościowe). Duże CSO mogą regularnie organizować spotkania pracowników, np. co miesiąc, podczas których przeprowadzają przegląd głównych spraw. Można je połączyć z programami rozwoju zawodowego i/lub wzajemnym monitoringiem (często jest skuteczniejszy niż sformalizowany przegląd zarządzania i audyt).

☒ **Jasne procedury działania**

CSO powinny opracować najważniejsze wytyczne dotyczące procedur działania, najlepiej gdyby był to podręcznik przedstawiający działania krok po kroku, z głównymi numerami kontaktowymi, listą kontrolną i systemem rejestracji, co pozwoli przyspieszyć procedury i zapewni przestrzeganie tych głównych, które będą rejestrowane do wykorzystania i przeglądu w przyszłości.

☒ **Solidarność z innymi grupami ofiar**

Punkt ten dotyczy kontekstualizacji przestępstw z nienawiści, która odgrywa główną rolę w prewencji oraz traumatycznym powrocie do zdrowia ofiar i społeczności dotkniętych traumą. Moralna solidarność z innymi grupami ofiar pozwala także na lepsze zrozumienie innych uszkodzeń zdrowia psychicznego, które dotyczą różnych ofiar. Ofiarom należy pomóc w pogodzeniu się ze swoją tożsamością i w realizacji potencjału, który poprzez swoją tożsamość mogą wykorzystać dla dobra społeczeństwa.

5.2 Rodzaje wsparcia dla ofiar przestępstw z nienawiści

Procedury powinny uwzględniać oraz zostać opracowane w oparciu o potrzeby ofiar. Rodzaj i ilość dostępnych zasobów zależy głównie od rodzaju danej CSO.

Poradnie prawne (np. centra praw obywatela lub CSO działające na potrzeby rzecznictwa) przeznaczają swoje zasoby na zapewnianie usług prawnych.

Oznacza to, że główną część swoich zasobów – czasowych, wiedzy eksperckiej, finansowych – przeznaczają na różnego rodzaju pomoc prawną.

CSO działające na rzecz praw człowieka albo specjalizują się w różnych zagadnieniach związanych z prawami człowieka albo łączą wiedzę ekspercką ze świadczeniem usług opieki społecznej. W tym drugim wypadku mogą być pierwszym punktem kontaktowym. Często dysponują odpowiednimi zasobami koniecznymi do wspierania ofiar w ramach długoterminowych procesów.

CSO oferujące opiekę społeczną często dysponują wachlarzem profesjonalnych narzędzi, ale mogą nie być w stanie skutecznie zapewnić odpowiedniego wsparcia prawnego. W każdym z tych przypadków optymalnym rozwiązaniem na rzecz stworzenia przekrojowej sieci wsparcia jest synergia pomiędzy wszystkimi interesariuszami.

5.2.1 Podstawowe porady (pomoc praktyczna)

CSO często są pierwszym punktem kontaktowym. Dlatego powinny być gotowe do świadczenia wykwalifikowanych usług doradczych lub przynajmniej być w stanie przekierować gdzieś indziej ofiary, które potrzebują poniższych rodzajów pomocy:

- Pomoc lekarska
- Wsparcie psychologiczne
- Usługi prawne
- Mediacje z władzami
- Rekompensata finansowa
- Grupy wsparcia ofiar
- Pomoc społeczna (np. opieka nad dzieckiem)
- Wsparcie związane z relokacją (np. noclegownia)
- Przyjazne media

Usługi prawne

W zależności od złożoności sprawy, CSO mogą świadczyć usługi udzielania podstawowej lub złożonej informacji prawnej. W przypadku gdy bardziej skomplikowana informacja prawna wykracza poza zakres danej CSO, należy odesłać ofiarę do zewnętrznego doradcy prawnego, najlepiej takiego, z którym CSO od dawna współpracuje, ponieważ podnosi to poziom zaufania ofiary do każdej z tych organizacji.

- Większość CSO udziela porad prawnych. Zazwyczaj są to porady krótkoterminowe, potrzebne na początku sprawy.
- Niektóre CSO specjalizują się w reprezentacji prawnej w sporach sądowych, w sądzie i innych organach. Często oznacza to konieczność świadczenia wyspecjalizowanej pracy i długoterminową relację z klientem. Może wiązać się ze znaczącymi kosztami, które często przekraczają możliwości finansowe ofiary. Dlatego tego rodzaju pomoc prawną często świadczą firmy prawnicze na zasadzie pro bono.

Pomoc (np. przy zgłaszaniu incydentu, podczas dochodzenia, w szpitalu) CSO mogą bardzo skutecznie pomagać ofiarom przy zgłaszaniu incydentów poprzez świadczenie usług jako pierwszy punkt kontaktowy oraz przydzielenie osoby wspierającej (pracownika lub wolontariusza), która będzie towarzyszyła ofierze w kontaktach z władzami. Obecność tej samej osoby towarzyszącej podczas wszystkich procedur, nawet jeśli ograniczy się do czekania przed drzwiami biura lub sali operacyjnej, a ofiara nie będzie z nią rozmawiać, może być kluczowa i podnieść pewność siebie ofiary oraz złagodzić jej psychiczne cierpienie.

Mediacje z władzami (szkoła, mieszkanie, itd.)

CSO tradycyjnie posiadają zdolności i umiejętności do skutecznego mediowania z władzami. Rozbudowywanie sieci odpowiednich kontaktów – w szkołach, z władzami odpowiedzialnymi na mieszkalnictwo, z policją i organami publicznymi – daje CSO narzędzie, które umożliwia skuteczne działania w danej sprawie. Długoterminowe relacje pomiędzy interesariuszami są kluczowe do zapobiegania przestępstwom i upodmiotowienia ofiar.

Wsparcie psychologiczne (dla ofiar i rodziny, jeśli to konieczne)

Niektóre CSO świadczą profesjonalne usługi w zakresie psychologicznego wsparcia i doradztwa. Muszą zatrudniać dobrze przeszkolonych pracowników odpowiadających za pierwszy kontakt z ofiarą (pracownicy stali lub wolontariusze). Przez cały czas od samego początku konieczne jest skoncentrowanie się na ofierze, ale często ignoruje się rodzinę ofiary. Tymczasem członkowie rodziny mogą odegrać kluczową rolę w łagodzeniu skutków przestępstwa i przyczynić się do ogólnego powrotu do zdrowia ofiary oraz zapobiec dalszym przestępstwom. CSO powinny zatem zwrócić się także do rodziny ofiary przez specjalne grupy fokusowe lub nieformalne kluby (to niezmiernie skuteczne narzędzie, szczególnie na etapie pracy nad długoterminową poprawą stanu ofiary lub nawet na etapie godzenia się).

Rekompensata finansowa

Niektóre CSO udzielają podstawowych informacji na temat rekompensat finansowych w swoich biurach pomocy obywatelskiej. Najlepiej jednakże gdy sprawą tą zajmują się wyspecjalizowane firmy prawnicze i władze (szczególnie przez orzeczenia sądowe). CSO mogą okazać się bardzo pomocne, gdy potrzebna jest dodatkowa pomoc finansowa na przywrócenie stanu sprzed przestępstwa (na przykład jeśli całkowicie zniszczono własność, ofiara odniosła ciężkie obrażenia fizyczne i potrzebuje pomocy przy poruszaniu się, gdy rodzina ofiary została bez wsparcia finansowego zapewnianego przez ofiarę, obecnie stale lub tymczasowo pozbawioną pracy, lub która odniosła śmiertelną ranę).

5.2.2 Dotarcie do ofiar i reklamowanie CSO

Każda CSO, także ta, która udziela wsparcia ofiarom, musi zabiegać o docieranie do klientów i stosować najskuteczniejsze sposoby reklamowania swojej organizacji. Niezależnie od tego, jak profesjonalne usługi świadczy organizacja, jeśli ofiary nie wiedzą o jej istnieniu, nie zrealizuje ona swoich celów. Poniżej znajduje się lista dostępnych finansowo skutecznych kanałów komunikacji i narzędzi wykorzystywanych przez dobrze działające CSO.

Kanały komunikacji:

- Sieci społecznościowe – online (bardzo tanie i szybkie do zastosowania narzędzie, duży efekt mnożnikowy)
- Na żywo – in situ (wymaga większych kosztów, ale narzędzie to jest ważne przy bezpośrednim docieraniu do potencjalnych grup ofiar) w miejscach najczęściej odwiedzanych przez ofiary i grupy ofiar
- Kampanie medialne i informacyjne – najlepiej w mediach lokalnych, wykorzystanie reklam państwowego systemu szkolnictwa, szkół (państwowy system oświaty i włączenie w programy nauczania), pracodawców, przestrzeni publicznych, takich jak centra kultury, centra społeczności, biblioteki publiczne, władz publicznych, miejsc kultu, pubów, stadionów i wydarzeń publicznych.

Narzędzia komunikacji:

Najlepszą reklamą wśród ofiar jest często marketing szeptany, szczególnie wśród ofiar przestępstw z nienawiści gdy społeczność ofiary (kultura, pochodzenie etniczne, płeć, orientacja seksualna, itd.) jest gwarancją wiarygodności i cieszy się zaufaniem. Włączenie innych członków takiej społeczności może pomóc CSO w zrozumieniu mentalności i zwyczajów członków społeczności.

Współpraca z lokalnymi stowarzyszeniami kulturalnymi i artystycznymi może podnieść świadomość na temat zjawiska przestępczości z nienawiści poprzez przedstawienia teatralne i dokumentalne.

Przy podnoszeniu świadomości nie należy zapominać o wykorzystaniu plakatów, ulotek i billboardów.

WSPARCIE DLA OFIAR, PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK

- **People against Racism (PaR)**

PaR to CSO zwalczająca przede wszystkim prawicowy ekstremizm. PaR słynie ze swoich kampanii, działań w zakresie edukacji publicznej i wspierania ofiar. Organizacja jest przede wszystkim organizacją wolontariacką. Wsparcie dla ofiar ma głównie charakter prawny.

PaR tworzy sieć wolontariuszy działających na szczeblu lokalnym we wrażliwych miejscach, np. kluby, szkoły. Poza zastosowaniem metod typowych, takich jak gorąca linia i strona internetowa, organizacja posiada także sieć nazwaną first touch agents: to osoby, które są w stanie zidentyfikować potencjalne lub rzeczywiste ofiary ataków i oferują im pomoc/współpracę. Następnie z ofiarą kontaktuje się prawnik PaR, który zapewnia pełne doradztwo w sprawie i jest obecny podczas przesłuchania policyjnego. PaR przygotowała wytyczne dotyczące najczęstszych przypadków/spraw/incydentów oraz zaleceń dla ofiar na temat tego „jak się zachowywać i co robić w konkretnych sytuacjach”.

- **Sprawa Hedvigi Malinovej**

Hedviga Malinova była studentką pochodzenia węgierskiego na Słowacji, którą zaatakowali neonaziści, ponieważ wykonała telefon w języku węgierskim. Została pobita, znieważona, a na jej bluzce napastnicy zostawili wiadomość „Węgrzy za Dunaj”. Ówczesny minister spraw wewnętrznych oskarżył Hedvigę o wprowadzanie w błąd na pierwszej konferencji prasowej. Wydarzenie to odbiło się echem na szczeblu krajowym i międzynarodowym i mocno poruszyło opinię publiczną zarówno na Słowacji jak i na Węgrzech. Sprawa przeszła przez wszystkie instancje sądowe, w tym Europejski Trybunał Praw Człowieka. W końcu Słowacja musiała przeprosić Hedvigę, ponieważ udowodniono, że miała ona rację – żadne z oskarżeń na temat kłamstwa nie zostało potwierdzone.

Pozytywne rozwiązanie sprawy jest wynikiem silnego nacisku ze strony koalicji CSO i mediów, która zaowocowała prawnym, medialnym i osobistym wsparciem dla Hedvigi przez ponad 7 lat, co pomogło jej w walce o jej prawa.

ROZDZIAŁ 6 – MODELE WSPÓŁPRACY POMIĘDZY CSO, WŁADZAMI LOKALNYMI I RZĄDEM

6.1 Zdefiniowanie poziomów wsparcia

CSO musi zdecydować, jakiego rodzaju wsparcie chce zaoferować ofiarom przestępstw z nienawiści a jakiego nie. Przy podejmowaniu tej decyzji najważniejsze jest określenie dostępnych zasobów, pozycji organizacji w społeczności, istniejącej infrastruktury oraz gotowości organów wymiaru sprawiedliwości do uznania przestępstw z nienawiści i reagowania na nie. Nowa organizacja będzie w stanie się odnaleźć, jeśli określi, w jakich rodzajów usług brakuje. Nie należy powielać tego, co już jest dostępne.

W tym celu bezcenne jest zrozumienie natury problemu. Można to osiągnąć poprzez konsultacje ze społecznościami lub, jeśli istnieją, zapoznanie się z badaniami akademickimi i rządowymi na temat wrogości i nienawiści wobec danej społeczności, niezależnie od tego, czy mówimy o pojedynczej grupie czy dużym obszarze geograficznym obejmującym wiele grup ofiar.

Kolejnym ważnym elementem planowania jest ustanowienie celów i wartości. Wszyscy powinni wiedzieć, co organizacja reprezentuje, kogo chce wspierać i przede wszystkim, jakimi zasadami moralnymi się kieruje. Dobrym pomysłem wydaje się oferowanie usług tylko części społeczności, ale należy otwarcie podkreślać, że organizacja potępią wszystkie rodzaje przestępstw z nienawiści i będzie współpracować z partnerami, którzy mierzą się z podobnymi wyzwaniem pracując z innymi grupami w danej społeczności. Współpraca pomiędzy grupami i oferowanie usług wszystkim ofiarom przestępstw z nienawiści, niezależnie od tego, skąd pochodzą, zwiększają szanse powodzenia.

CSO oferują różne modele usług, od samej analizy danych dostępnych publicznie, po usługi kompleksowe, w tym ośrodki do zgłaszania, rzecznictwo dla ofiar czy działalność edukacyjna, której celem jest zmniejszenie wrogości w większej społeczności. Relacje organizacji z władzami będą w dużym stopniu zależały od wybranego zakresu kompetencji.

6.2 Zawiązanie relacji

Sukces organizacji będzie zależał przede wszystkim od relacji z głównymi interesariuszami. Można oferować wsparcie bez relacji opartych na współpracy, ale prawdziwe owoce przyniosą oparte na zaufaniu relacje z istniejącymi grupami w społeczności oraz ze wszystkimi organami, których zadanie polega na zminimalizowaniu szkód, będących wynikiem wrogości i nienawiści.

Grupy interesariuszy mogą być lokalne lub krajowe i obejmować:

- **Istniejące grupy społeczności:** W zależności od społeczności docelowej, może się zdarzyć, że istniejące grupy już działają w oparciu o podstawy teologiczne, społeczne, kulturowe lub inne. Niektórym udało się to dzięki współpracy z podobnie myślącymi organizacjami, które specjalizują się w innym obszarze, takim jak zdrowie, mieszkalnictwo lub edukacja. CSO prawdopodobnie odkryją, że grupom znane są przypadki wrogości i prawdopodobnie będą dostrzegać we współpracy wartość dodaną.
- **Wpływ osób indywidualnych:** Należy zastanowić się nad nawiązaniem kontaktu z osobami, które mogą pomóc. Niektórym udało się to poprzez wspieranie osób wpływowych, takich jak liderzy społeczności, naukowcy, przywódcy religijni lub znane ofiary przemocy z nienawiści i ich rodziny, które mogą chcieć wykorzystać swój przypadek do zapobiegania tragediom, których same doświadczyły.

- **Organizacje sportowe:** W sporcie często daje się upust nienawiści, ale może on być także katalizatorem wpływu pozytywnego, gdy inicjatywy uzgadnia się z klubami, którym przyświeca moralna i ekonomiczna motywacja, aby sport był dostępny dla całej społeczności. Nieoceniony jest wpływ znanych osobistości sportowych, jeśli zechcą zabrać głos przeciwko negatywnemu nastawieniu.
- **Policja i prokuratorzy:** Jeśli organizacja chce wspierać ofiary na etapie zgłaszania i postępowania sądowego, musi rozumieć, w jaki sposób działa wymiar sprawiedliwości. Pomiedzy państwami występują ogromne różnice jeśli chodzi o definicje, struktury, a nawet zaangażowanie w sprawę przestępczości z nienawiści. Jeśli wybrany zakres kompetencji obejmuje także zachęcanie do zgłaszania zdarzeń władzom, opracowane struktury zgłaszania powinny stanowić odzwierciedlenie już istniejących norm i praktyk.
 - Niektóre organizacje realizują politykę wymiany danych. CSO muszą się zastanowić, jakie informacje będą przekazywać oraz jakie umowy o poufności będą oferować ofiarom i świadkom. Czasami w dojrzałych partnerstwach danymi dzielą się także urzędnicy, co jest pożądane, ponieważ dzięki temu można lepiej zrozumieć naturę problemu oraz skuteczniej zareagować, ale do tego potrzebne jest wzajemne zaufanie.
 - Niektóre organizacje wykorzystują formularz „oświadczenie ofiary”, aby uzyskać jej pozwolenie na przekazanie informacji odpowiednim organom.
- **Inne organizacje państwowe:** Wiele innych organizacji państwowych ma do odegrania rolę w zwalczaniu przestępczości z nienawiści, poczynając od lokalnych edukatorów, a kończąc na rządzie. Gdy nowa organizacja wie, jaki będzie zakres jej usług, musi zastanowić się, które z krajowych bądź lokalnych organów będą dla niej cennymi partnerami. W zależności od charakteru przestępstwa z nienawiści, którego ofiarą padł pokrzywdzony, mogą to być organa odpowiadające za zdrowie, mieszkalnictwo, transport lub edukację. W niektórych obszarach istnieją partnerstwa, które ułatwiają wspólne promowanie bezpieczeństwa społeczności. Partnerstwa te mogą być wspianą platformą budowania relacji.
- **Media:** Konstruktywne wykorzystanie mediów masowych może znacząco pomóc w poszerzaniu wiedzy i podnoszeniu poziomu zaufania w grupach, które padły ofiarami przestępstw z nienawiści oraz zachęcać ofiary do mówienia o nich. Nowa organizacja powinna zastanowić się nad najlepszymi sposobami na przyciągnięcie uwagi i uzyskanie wsparcia ze strony mediów lokalnych lub krajowych. Często najlepiej mieć przygotowane dowody dotyczące zakresu problemu, szczegóły znanych przestępstw lub zeznania chętnych ofiar, ponieważ to częściej przyciąga uwagę dziennikarzy.
- **Wymiar polityczny:** Jeśli organizacja dobrze działa i ma do dyspozycji dużo danych, będzie musiała zastanowić się nad sposobem ich wykorzystania. Dzięki danym można naświetlić charakter problemu i wpłynąć na politykę. Sprawozdania podsumowujące dane można przekazywać w ramach indywidualnych relacji z politykami, mediami lub organizacjami międzynarodowymi, takimi jak Agencja Praw Podstawowych UE lub Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. CSO musi zdecydować, czy chce lobbować na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym czy międzynarodowym.
- Odpowiedzialność **państw** polega na powołaniu organu ds. równości lub praw człowieka, który zajmuje się środkami antydyskryminacyjnymi. Może on być cennym partnerem, jeśli oferowane wsparcie jest niewystarczające.

6.3 Funkcjonowanie bez partnerstw opartych na współpracy

Czasami CSO nie znajdują w systemie wymiaru sprawiedliwości lub wśród polityków chętnych partnerów, co znacząco wpłynie na podejmowane przez nie działania.

Niektóre takie grupy odkryły że:

- Policja niechętnie uznaje wrogość, która jest siłą napędową przestępstw z nienawiści;
- Politycy zaprzeczają, że dochodzi do takiej wrogości;
- Władze otwarcie lub skrycie mają wrogie nastawienie wobec grupy;
- Wrogość wobec danej grupy jest w społeczności rozpowszechniona;

W tym obszarach CSO będzie trudniej działać i prawdopodobnie dużo wysiłków trzeba będzie włożyć w zachowanie poufności ofiary, zbudowanie konstruktywnych relacji, nawet z osobami w ramach organizacji, oraz w promowanie dobrych relacji w społeczności.

Jeśli organizacja zatrudnia wykwalifikowanych prawników, może dochodzić środków ochrony prawnej na drodze sądowej, w tym monitorować podobne przypadki w sądach krajowych i międzynarodowych. Jeśli nie, należy zastanowić się nad zbudowaniem relacji z zaprzyjaźnionymi prawnikami na zasadzie pro bono.

Nie ma wątpliwości, że działanie w otoczeniu wrogim lub niechętnym do współpracy wymaga lepszych zdolności, większej wiedzy i zasobów, ale właśnie w takich miejscach ofiary najbardziej potrzebują pomocy.

Nowe CSO prawdopodobnie uzyskają wsparcie od organizacji, które już istnieją, i które musiały zmierzyć się z podobnymi problemami. Często agencje międzynarodowe i wielonarodowe CSO mogą wskazać te organizacje, którym powiodło się w podobnych warunkach.

6.4 Metodologia: modele działania

6.4.1 Zgłaszanie przestępstw

Można wykorzystać jeden z poniższych trzech modeli lub ich kombinacje, w zależności od dostępnych zasobów i zakresu problemu;

Model 1 – Zgłaszanie wyłącznie danych publicznych: Wariant ten wymaga najmniej zasobów. Nie oferuje on bezpośredniego wsparcia dla ofiar ani ułatwień w zakresie zgłaszania, a jedynie wykorzystanie istniejących już struktur. Dane są zbierane z dostępnych źródeł, takich jak media, relacje z organami i profesjonalnymi agencjami. Głównym zadaniem jest nagłaśnianie skali problemu i wykorzystanie danych do wywierania wpływu na decydentów politycznych, ustawodawczych i usługodawców. Rozwiązanie to może pomóc w sytuacji, gdy urzędnicy nie uznają lub zaprzeczają występowaniu przestępstw z nienawiści skierowanych przeciwko pojedynczej grupie lub społeczeństwu ogólnie.

Model 2 – Zachęcanie do zgłaszania przez istniejące kanały: Rozwiązanie to jest prawdopodobnie najbardziej rozpowszechnione, możliwe do zastosowania, jeśli CSO ma silną pozycję w społeczności. Może być cenne w sytuacji, gdy ofiary niechętnie zgłaszają się do władz. Ofiary często wolą rozmawiać z nieformalną grupą w danej społeczności, która może zgłosić zdarzenie w ich imieniu do władz lub pomóc im w tym poprzez zapewnienie informacji, wsparcia lub rzecznictwa w procesie zgłaszania i prowadzenia postępowania. Zasoby potrzebne do tego rozwiązania zależą od charakteru i zasięgu grupy docelowej, a najważniejsze jest zapoznanie ofiar z dostępnymi rodzajami wsparcia. Można to osiągnąć poprzez skuteczne wykorzystywanie lokalnej reklamy, ogólnodostępnych imprez i stałe budowanie swojego wizerunku, jako organizacji udzielającej skutecznego wsparcia, jako że ofiary dzielą się swoimi doświadczeniami.

Model 3 — Struktura umożliwiająca ofiarom zgłaszanie się bezpośrednio do CSO: Model trzeci nawiązuje do tych wymienionych powyżej, ale wymaga wykorzystania największej ilości zasobów. Poza zachęcaniem do zgłaszania, proponuje wsparcie o charakterze kompleksowym, w tym zgłaszanie bezpośrednie, wsparcie dla ofiar oraz rzecznictwo, a także pomoc w procesie postępowania karnego. Najlepiej gdyby CSO oferowała pośrednictwo w ramach dwustronnej komunikacji z agencjami. Organizacje działające na tak szeroką skalę bardzo rzadko są finansowane przez społeczności lub filantropijnych darczyńców, częściej przez państwo, jeśli uda się przekonać władze, że są to usługi wsparcia oferowane w imieniu państwa.

6.4.2 Dzielenie się danymi

Organizacja musi znać miejscowe przepisy dotyczące ochrony danych i posiadać jasne zasady dotyczące dzielenia się danymi. Dzięki temu ofiary i władze będą wiedziały, co dzieje się z przekazywanymi przez nie informacjami. Należy pamiętać, że reputacji organizacji poważnie zaszkodzić może wyciek poufnych informacji, należy zatem zadbać zarówno o określenie okoliczności, w jakich można informację przekazać, jak i o ich bezpieczeństwo.

W miarę budowania wzajemnego zaufania pomiędzy organizacjami i agencjami, przekazywane są informacje coraz cenniejsze, co skutkuje lepszą reakcją, zarówno w przypadkach indywidualnych jak i jeśli chodzi o politykę i wpływ operacyjny.

Wspieranie ofiar: Organizacje muszą zdecydować, na jakim szczeblu chcą ofiarom oferować wsparcie. Długoterminowe wsparcie dla ofiar dotkniętych traumą może być bardzo wymagające, kosztowne oraz czasochłonne. Konieczne będzie określenie dostępnych już usług wsparcia dla ofiar i podjęcie decyzji, czy organizacja chce zachęcać ofiary do skorzystania z istniejących już usług czy oferować bezpośrednio swoje. Czasami CSO mogą działać jako mechanizm dostarczania zamówionej usługi wsparcia dla istniejących agencji wsparcia ofiar, kiedy to agencja finansuje kulturowo dostosowaną usługę skierowaną do grupy docelowej. Mogą także towarzyszyć ofiarom w trakcie zgłaszania i podczas dochodzenia.

Polityka wywierania wpływu: Gdy organizacja zdobędzie informacje na temat charakteru lub skali wrogości może być w stanie wpływać na politykę w skali lokalnej, krajowej lub międzynarodowej poprzez lobbowanie polityków i urzędników, aby zapewniali lepsze usługi. Organizacja będzie musiała zdecydować, w którym obszarze zamierza działać i skierować swoje wpływy na osoby, które sprawują władzę polityczną lub mogą na politykę wpływać bezpośrednio. Może to być relacja oparta na współpracy, ale dobre organizacje muszą radzić sobie z trudnymi warunkami pracy zarówno jeśli chodzi o same relacje jak i, w skrajnych przypadkach, w obszarze publicznym i politycznym.

Prewencja: CSO mają do odegrania ważną rolę w przeciwdziałaniu wrogości i przestępczości z nienawiści. Podejmowana przez nie działalność może obejmować programy edukacyjne, resocjalizację przestępców a nawet zaangażowanie w społeczność przed wydarzeniami, podczas których przewiduje się pewne zagrożenia, takimi jak „parady równości”.

MODELE WSPÓŁPRACY, PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK

● Zjednoczone Królestwo – True Vision

W celu stworzenia jednego kanału zgłaszania przestępstw z nienawiści w Zjednoczonym Królestwie, policja, rząd i partnerzy wspólnie pracowali nad stworzeniem internetowego systemu zgłoszeń, nazwanego True Vision (www.report-it.org.uk), który służy udzielaniu informacji ofiarom, dzięki czemu ofiary i organizacje społeczne mogą bezpośrednio zgłaszać zdarzenia właściwym organom policyjnym. W razie konieczności informacje te mogą być przekazywane anonimowo, ale CSO może działać bez ponoszenia znaczących wydatków na technologie informacyjne. Dzięki tym informacjom policja dysponuje wyspecjalizowaną strukturą na potrzeby zgłaszania, niezależnie od tego, która organizacja przekazała zgłoszenie.

● Dania – The Danish Institute for Human Rights

W związku z finansowanym ze środków UE projektem „Tracing and Tackling Hate Crimes Against LGBTs” w 9 państwach członkowskich UE, The Danish Institute for Human Rights poprosił o spotkanie z duńskim ministerstwem sprawiedliwości, duńską służbą ds. bezpieczeństwa i wywiadu, krajową policją i policją kopenhaską. W wyniku spotkania komendant główny policji wyznaczył policję kopenhaską na „partnera” projektu. Wybranych funkcjonariuszy policji miejskiej przeszkolono w zakresie traktowania przestępstw z nienawiści. Policję miejską poproszono także o pozwolenie dla badaczy z The Danish Institute for Human Rights na przeprowadzenie badania na komisariacie na temat praktycznego podejścia do przestępstw z nienawiści przez policję. W wyniku przeprowadzonego badania oraz szkolenia, które zorganizowano dla policji i we współpracy z nią, nawiązano bliską współpracę z policją i zbudowano obopólne zaufanie.

Współpraca ta zaowocowała zorganizowaniem szkoleń dla policji we wszystkich prowincjach w Danii, we współpracy z policją i organami ścigania, które przeprowadzały szkolenia organizowane przez Instytut oraz duńską służbę wywiadowczą. Krajowe wytyczne dla policji w zakresie traktowania przestępstw z nienawiści zostały następnie poddane przeglądowi przez Dyrektora Urzędu Oskarżyciela Publicznego.

● Katalonia, Hiszpania - Casal Lambda

Protokół policyjny w Katalonii przeciwko przemocy motywowanej homofobią, transfobią i nienawiścią dotyczy zagadnienia niewystarczającego zgłaszania przestępstw z nienawiści wobec osób LGBT i przeciwdziałania nim.

We współpracy z rządem katalońskim i stowarzyszeniami takimi jak **Casal Lambda**, grupą podejmującą działania na rzecz praw lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transgenderowych, podjęto innowacyjne działania. Casal Lambda cały czas zajmuje się codziennymi problemami osób LGBT, oferując społeczności pomoc prawną i psychologiczną. Zebrała dowody potwierdzające, że wiele aktów agresji skierowanych przeciwko osobom LGBT nie jest zgłaszanych: wiele osób nadal uważa, że władze się tym nie zainteresują, lub że nie zostały przeszkolone, aby odpowiednio zająć się ich sprawą.

We wrześniu 2006 r. autonomiczny rząd Katalonii przyjął „międzyresortowy plan przeciwko dyskryminacji osób homoseksualnych i transgenderowych”, stanowiący plan działania realizowany przez wszystkie ministerstwa. Na szczycie wymiaru sprawiedliwości w 2008 r. powołano urząd prokuratora ds. homofobii i transfobii, który koordynuje działania sądów i autonomicznej policji (Mossos d'Esquadra) dotyczące przestępstw, które mogą mieć charakter homofobiczny lub transfobiczny. Jego zadanie polega także na dbaniu o pełne egzekwowanie wszystkich przepisów prawa karnego, w tym obciążających okoliczności. Przyjęto także protokół policyjny „Procedura policyjna w przypadku przestępstw motywowanych nienawiścią lub dyskryminacją”. Od roku 2010 obejmuje on wszystkie rodzaje przestępstw z nienawiści. Polityki te oraz współpraca policji/CSO zaowocowały między innymi możliwością rejestrowania przestępstw z nienawiści.

CSO i organa publiczne zdały sobie sprawę, że współpraca jest konieczna, aby zmienić podejście władz i opinii publicznej do przestępstw z nienawiści wobec osób LGBT. Ustanowiono stały kanał komunikacji między policją i stowarzyszeniami: stałe punkty kontaktu telefonicznego oraz działania szerzące zalecenia w zakresie bezpieczeństwa. Tak naprawdę policyjny protokół ds. przestępstw z nienawiści obejmuje konieczność ustanowienia bezpośrednich relacji pomiędzy policją a stowarzyszeniami LGBT. Proces budowania zaufania oznacza także, że policja jest obecna podczas wszystkich publicznych demonstracji związanych ze społecznością LGBT oraz że uznaje seksualną różnorodność swoich funkcjonariuszy, w tym tych LGBT.

Prokuratura odpowiada teraz za informowanie o wymogach proceduralnych i za komunikację z policją w przypadkach homofobii i transfobii, podczas gdy katalońska policja co roku przygotowuje sprawozdanie na temat incydentów motywowanych nienawiścią do osób LGBT. Prokuratura i policja zasponsorowały powołanie grupy doradczej, w której skład wchodzi przedstawiciele Casal Lambda i kilku innych organizacji broniących praw LGBT, a także przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych. Doradcza grupa robocza prowadzi działania następcze dotyczące wszystkich zgłaszanych incydentów, a zajmują się nimi prokuratura i wymiar sprawiedliwości.

Według Casal Lambda inicjatywy te, w tym współpraca z CSO, miały ważne konsekwencje. Na przykład, policja opublikowała wytyczne dotyczące sposobu zgłaszania incydentów homofobicznych. Poza tym większą uwagę obdarzane są ofiary. Policja proponuje szkolenia na temat seksualnej i kulturalnej różnorodności wśród swoich funkcjonariuszy, oraz angażuje się z działania o charakterze prewencyjnym: wystąpienia w szkołach na temat nękania, upowszechnianie informacji o obowiązujących przepisach prawa karnego w zakresie przestępczości z nienawiści, prewencja w sporcie.

Zarówno stowarzyszenia LGBT jak i organa publiczne przyznają, że ich głównym osiągnięciem jest zdolność do spotkania się i przeprowadzenia dialogu, co jest konieczne do podejmowania dalszych kroków w walce z przestępstwami motywowanymi nienawiścią do osób LGBT.

ROZDZIAŁ 7 – JAK RZECZNICTWO MOŻE POMÓC W ZWALCZANIU PRZESTĘPSTW Z NIENAWIŚCI?

Zgodnie z opisem projektu "Facing Facts!" partnerzy realizują cele obejmujące pracę nad normalizacją kryteriów dotyczących porównywalnego zbierania danych na temat przestępstw z nienawiści. Poza tym organizują szkolenia dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego reprezentujących

ofiary. Szkolenia dotyczą zbierania, analizowania i zgłaszania. Wszystko to ma służyć prowadzeniu działań rzeczniczych dla celów prewencji i środków interwencyjnych, zmierzających do poprawy współpracy pomiędzy władzami i CSO.

Relację pomiędzy zbieraniem danych, zgłaszaniem, rzecznictwem i przygotowywaniem wydajnych polityk dotyczących przestępczości z nienawiści można zdefiniować w poniższy sposób:

- ✓ **Ostatecznym celem organizacji społeczeństwa obywatelskiego wspierających ofiary i społeczności jest przyjęcie spójnych przepisów i polityk**, do czego potrzebna jest także silna wola polityczna do ich wdrażania. Tak naprawdę skutecznie zaradzić przemocy z nienawiści może tylko silna reakcja władz publicznych;
- ✓ **Rzecznictwo to działanie lub działania podejmowane przez CSO w celu promowania przyjęcia takich przepisów i polityk**. Głównym elementem takich działań jest natomiast zebranie wiarygodnych i porównywalnych danych, ponieważ, oczywiście, **strategie rzecznictwa oparte o dowody** mają większe szanse powodzenia. W efekcie rzecznictwo, zbieranie danych i wsparcie ofiar są często powiązane;
- ✓ **Aby zwiększyć szanse powodzenia, działania w zakresie rzecznictwa należy planować, nie można ich realizować doraźnie, w odpowiedzi na** pojawiające się możliwości polityczne lub groźby. Planowanie jest ważne także przy określaniu rodzaju danych, które są potrzebne, i które należy zbierać. Należy podkreślić, że wydajne strategie w zakresie rzecznictwa wymagają norm i umiejętności w takim samym stopniu jak zbieranie danych lub wsparcie dla ofiar;
- ✓ **Rzecznictwo można postrzegać jako długoterminową inwestycję, obejmującą mobilizację zasobów**, które CSO mogłyby wykorzystać do innych przydatnych celów. CSO angażują się w poważne strategie rzecznicze, ponieważ uważają, że jest to rozwiązanie umożliwiające poprawę ogólnego otoczenia zamieszkałego przez reprezentowane przez nich społeczności i w którym działają. CSO muszą znaleźć odpowiednią równowagę pomiędzy rzecznictwem a innymi działaniami.

W społeczeństwie demokratycznym **rzecznictwo oparte o dowody** może okazać się **potężnym narzędziem**. Na przykład ważne jest, by opinia publiczna i media były świadome charakteru i stopnia rozpowszechnienia przemocy motywowanej nienawiścią wobec niektórych społeczności. Podjęcie działań można zagwarantować dzięki CSO działającej w danej społeczności i mobilizującej opinię publiczną do wsparcia działań, do których nawołują władze.

W celu przyjęcia odpowiednich polityk organizacje społeczeństwa obywatelskiego muszą uwrażliwić instytucje rządowe, poczynając od szczebla krajowego (w tym parlamentarnego i rządowego) a kończąc na lokalnym. Organizacje międzyrządowe na szczeblu międzynarodowym także mogą być przydatne, jeśli stanowią forum do dyskusji i umożliwiają przyjęcie pewnych zobowiązań co do realizowanej polityki.

Równie ważne jest, aby policja, prokuratorzy oraz przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości a także inne organa, takie jak instytucje opieki zdrowotnej i edukacyjne, posiadały wystarczająco dużo danych, aby zdać sobie sprawę z powagi sytuacji i zbudować zdolności w celu wypracowania skutecznych polityk. Ponownie warto podkreślić, że zdolność CSO do angażowania się w zrównoważony dialog i współpracę z tymi organami wzmocnią inicjatywy w zakresie rzecznictwa opartego na dowodach.

Ale CSO mają dostęp tylko do ograniczonych zasobów ludzkich i materialnych. W rezultacie muszą wyznaczać priorytety dla różnych rodzajów działań i dokonywać realistycznych wyborów. Dlatego właśnie wybieranie odpowiedniej strategii i definiowanie głównych celów w zakresie rzecznictwa jest zadaniem kluczowym, którego należy się podjąć przed upublicznieniem danych. Sposób zbierania, analizowania, edytowania i publikowania danych musi być zgodny z politycznymi celami organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

7.1 Warunki, które muszą być spełnione, aby stworzyć wydajne strategie rzecznictwa

Niniejsza część przedstawia różne rodzaje strategii, które CSO działające w danej społeczności mogą opracować i poprzeć poprzez zbieranie danych spełniających normy zdefiniowane przez Facing Facts! W poniższej tabeli znajdują się możliwe warianty dotyczące rzecznictwa i opis warunków, które są konieczne, by strategia osiągnęła swoje cele.

Warianty pojawiające się kursywą można uznać za bardziej zaawansowane formy rzecznictwa, ponieważ wymagają wykorzystania dodatkowych zasobów.

Pozostałe elementy należy traktować jako kroki kluczowe do opracowania strategii rzecznictwa. Ale organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą swobodnie korzystać z informacji przedstawionych w tej części, w zależności od krajowego lub lokalnego kontekstu i od dostępnych zasobów.

A. Określenie celów w zakresie rzecznictwa	
Możliwe cele rzecznictwa	Warunki konieczne dla skutecznego rzecznictwa
Przyjęcie przepisów dotyczących przestępstw z nienawiści (np. przepisy prawa karnego, przepisy dotyczące praw ofiar)	- Określenie kompetentnych instytucji; - Zrozumienie procesu podejmowania decyzji w kompetentnych instytucjach i określenie decydentów; - Określenie potencjalnych sojuszników i przeciwników we właściwej instytucji; - Zrozumienie sposobu interakcji pomiędzy właściwymi instytucjami, a także między instytucjami i innymi organami; - Sprawdzenie zdolności organizacyjnych CSO zaangażowanej w rzecznictwo.
Przyjęcie polityk na rzecz prewencji oraz budowanie zaufania pomiędzy władzami publicznymi a społecznościami, które padają ofiarą (np. programy szkoleniowe dla urzędników, programy łącznikowe, kampanie podnoszące świadomość)	
Przyjęcie polityk, których celem jest ułatwienie zgłaszania incydentów instytucjom publicznym oraz wsparcie ofiar (np. programy zgłaszania, rozwój usług wsparcia dla ofiar lub wsparcie organizacji pomagających ofiarom)	

B. Definicja narzędzi służących rzecznictwu i zasobów		
Cele w zakresie rzecznictwa	Dostępne narzędzia służące rzecznictwu (sposób przekazania)	Wykorzystanie zasobów i danych (dostosowanie przekazu)
Opinia publiczna i media	- Kampania podnosząca świadomość; - Artykuły prasowe i wywiady.	- Wykorzystanie dobrze zdefiniowanych koncepcji i wiarygodnych danych; - Zastanowienie się nad wykorzystaniem historii indywidualnych ludzi, jeśli jest to wykonalne; - Zastanowienie się nad wykorzystaniem danych statystycznych, jeśli są dostępne.
Parlement, gouvernement, pouvoirs locaux	- Kampania podnosząca świadomość; - Wykorzystanie dokumentów politycznych/notatek; - Zaangażowanie i spotkania z decydentami.	- Wykorzystanie dobrze zdefiniowanych koncepcji i wiarygodnych danych; - Wykazywanie zrozumienia dla języka instytucji i kontekstu, w jakim działa; - Wykorzystanie wszystkich wiążących zobowiązań ze strony państwa lub władz lokalnych, w tym porozumień międzynarodowych, zaleceń organizacji międzynarodowych przyjętych przez krajowych ministrów ds. zagranicznych; - Zastanowienie się nad wykorzystaniem historii indywidualnych ludzi, jeśli jest to wykonalne; - Zastanowienie się nad wykorzystaniem danych statystycznych, jeśli są dostępne. - Wykorzystanie opinii wydanych przez krajowego lub europejskiego rzecznika praw człowieka, organa ds. równości, etc.
Wyspecjalizowane organa publiczne i powiązane jednostki zawodowe (policja, prokuratura, wymiar sprawiedliwości, system opieki zdrowotnej i edukacji...)	- Wykorzystanie dokumentów politycznych/notatek; - Zaangażowanie i spotkania z decydentami (w tym z instytucjami nadzorującymi); - Uczestnictwo w programach szkoleniowych.	- Wykorzystanie dokumentów politycznych/notatek; - Zaangażowanie i spotkania z decydentami (w tym z instytucjami nadzorującymi); - Uczestnictwo w programach szkoleniowych.

W celu zidentyfikowania ofiar, które byłyby gotowe zgodzić się na wykorzystanie ich historii dla celów rzecznictwa, należy czytać ten rozdział w powiązaniu z rozdziałem 6 na temat wsparcia dla ofiar oraz rozdziałem 7 na temat wsparcia dla ofiar, przykłady dobrych praktyk. Dzielenie się doświadczeniem ludzkim może być potężnym narzędziem w rzecznictwie. Ale nawet gdy ofiary chcą się angażować, nadal potrzebne są ochrona i wsparcie, szczególnie w przypadku przykucia uwagi opinii publicznej. Wyzwaniem staje się zagwarantowanie prywatności ofiary. W związku z tym wszystkie decyzje dotyczące wykorzystania historii ofiar, powinny być podejmowane ostrożnie, upewniając się, że rozumieją one i akceptują potencjalne konsekwencje upublicznienia ich historii.

W celu właściwego wykorzystania danych statystycznych i innych należy stale planować działania w zakresie rzecznictwa oraz zbierania danych. Dlatego rozdział ten należy czytać wraz z rozdziałem 1 na temat zbierania i weryfikacji danych, rozdziałem 3 na temat zgłaszania przestępstw z nienawiści oraz rozdziałem 5 na temat zgłaszania przestępstw z nienawiści, przykłady dobrych praktyk.

C.

Budowanie koalicji na rzecz rzecznictwa

Koalicje można tworzyć zarówno z partnerami instytucjonalnymi jak i z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Obydwa warianty nie wykluczają się, ale należy pamiętać, że są to różne strategie budowania koalicji, należy do nich podejść z uwzględnieniem cech charakterystycznych naszych partnerów.

Budowanie koalicji, które ma stanowić część strategii rzecznictwa, należy planować jak najwcześniej. Wszystkie elementy strategii rzecznictwa, w tym różne kroki, które należy podjąć, lub język, który będzie stosowany, należy omówić z partnerami z koalicji.

Możliwe cele w zakresie rzecznictwa	Opracowanie strategii koalicyjnej
Opinia publiczna i media	- Określenie potencjalnych sojuszników instytucjonalnych (np. organa ds. równości, rzecznicy praw człowieka); I/LUB - Określenie potencjalnych sojuszników w mediach i wśród opinii publicznej, w tym społeczeństwa obywatelskiego (np. inne CSO, osobistości); - Wspólne zaangażowanie i praca w koalicji.
Parlament, rząd, władze lokalne	- Określenie potencjalnych sojuszników w instytucjach (np. grupy polityczne); I/LUB - Określenie potencjalnych sojuszników wśród opinii publicznej, w społeczeństwie obywatelskim (np. CSO, znane osobistości); - Wspólne zaangażowanie i praca w koalicji.
Wyspecjalizowane organa publiczne i powiązane instytucje (policja, prokuratura, wymiar sprawiedliwości, system opieki zdrowotnej i edukacji...)	- Określenie potencjalnych sojuszników w instytucjach i ich organach nadzorujących (jeśli ma to zastosowanie); I/LUB - Określenie potencjalnych sojuszników w społeczeństwie obywatelskim (np. inne CSO pracujące nad innymi obszarami dyskryminacji lub zajmujące się prawami człowieka); - Wspólne zaangażowanie i praca w koalicji.

7.2 Metodologia: działania w zakresie planowania i oceny na podstawie dostępnych zasobów

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego mają ograniczone zasoby. W związku z tym skuteczność ich działania i ich powodzenie zależą od zdolności planowania działań, które można rozwijać stale i w sposób zrównoważony. Taki rodzaj myślenia należy rozwijać od samego początku przygotowywania strategii rzecznictwa (określenie celów). Następnie należy je stosować na wszystkich etapach rzecznictwa.

Przyjęcie planu rzecznictwa może być dla CSO sposobem na zaangażowanie się w taki proces, określenie ambitnych, ale realistycznych priorytetów i wybranie sposobów działania.

Monitorowanie działań w zakresie rzecznictwa jest konieczne, aby śledzić postępy i w sposób wykonalny dostosować plany działania i praktyki w przypadku nieoczekiwanych zmian, incydentów lub nowych informacji. Po zapoznaniu się z reakcjami grupy docelowej, której działania rzecznicze może wystąpić konieczność dostosowania taktyki, nawet jeśli nie trzeba będzie zmieniać celów.

Monitorowanie i dostosowanie mogą być łatwiejsze, jeśli plany rzecznicze zawierają wskaźniki. Wskaźniki są źródłem istotnych informacji i będą łatwo mierzalne, jeśli zostaną przemyślane i oparte o dostępne zasoby. Można je wykorzystać także do oceny strategii rzeczniczej ex post, na przykład po zakończeniu projektu.

Każda organizacja zazwyczaj przygotowuje dla siebie model procesów monitorowania i oceny. Ocena poniższych elementów może być źródłem wskaźników do monitorowania strategii rzeczniczej organizacji i mierzenia jej powodzenia, lub może służyć uzupełnianiu braków:

- Zaangażowanie odpowiednich interesariuszy z CSO i spoza CSO (szczególnie w przypadku koalicji na rzecz rzecznictwa, ale nie tylko);
- Jakość wszystkich spotkań rzeczniczych i wszystkich reakcji na inicjatywy w zakresie komunikacji publicznej (kampanie, artykuły prasowe, publikowane sprawozdania, wydarzenia organizowane dla celów kampanii, itd.);
- Maksymalne wykorzystanie możliwości, jakie daje kalendarz polityczny lub społeczności (np. święta żydowskie, Międzynarodowy Dzień Walki z Homofobią dla społeczności LGBTI);
- Przyczyny powodzenia lub porażki różnych działań rzeczniczych;
- Czas potrzebny na postępy, w odniesieniu do celów zdefiniowanych w planie działań rzeczniczych;
- Zmiany, jakie zaszły w grupie docelowej rzecznictwa w porównaniu do zakładanych celów.

SŁOWNICZEK

Rzecznictwo (*advocacy*)

Celowy proces wpływania na osoby, które podejmują decyzje dotyczące polityk lub są odpowiedzialne za ich wdrażanie. Samo słowo „rzecznictwo” (*advocacy*) można wykorzystywać w różnych kontekstach, w zależności od organizacji pracy. Odnosi się ono do działań podejmowanych przez organizację i jej podstawowej misji.

Wskaźniki uprzedzenia

Kryteria, które mogą pomóc przedstawicielom wymiaru sprawiedliwości w zaklasyfikowaniu danego przestępstwa jako motywowanego uprzedzeniami/nienawiścią. Kryteria te nie są wyczerpujące, każdy przypadek należy przeanalizować uwzględniając poszczególne fakty i okoliczności.

Motyw uprzedzenia

Przestępstwom motywowanym uprzedzeniami lub nienawiścią, lub incydentom z nienawiści mogą towarzyszyć następujące motywacje: rasa/pochodzenie etniczne, religia/wyznanie, narodowość, wiek, niepełnosprawność, płeć, orientacja seksualna, tożsamość płciowa lub inne.

CSO

Skrót od organizacji społeczeństwa obywatelskiego (Civil Society Organisation)

Dokumentacja

Słowo dokumentacja może mieć różne znaczenia, w zależności od kontekstu geograficznego lub obszaru zastosowania. Należy podkreślić, że dokumentowanie jest procesem wieloetapowym, który różni się w zależności od celu dokumentacji. Ogólnie dokumentacja obejmuje:

- **Zbieranie danych:** zdefiniowanie, które informacje są potrzebne i określenie sposobu ich uzyskania. Przy zbieraniu danych i informacji w przypadku incydentów, które mają miejsce podczas konkretnych wydarzeń (takich jak parady LGBT, konkretne święta religijne) kluczowy jest monitoring. Inne metody (wywiady, kwestionariusze, itd.) mogą być pomocne przy zbieraniu danych o konkretnym incydencie, takim jak napaść na ulicy lub nękanie w szkole. Wszędzie, gdzie jest to możliwe, warto zbierać informacje z monitoringu i podejmować działania w celu ustalenia stanu faktycznego. Dzięki temu można uzyskać pełniejszy obraz i zweryfikować informacje.
- **Porządkowanie i analizowanie danych** w celu ich lepszej dostępności. Krok ten oznacza przygotowanie danych statystycznych, wykresów i diagramów, dzięki którym wyniki będą łatwiejsze do znalezienia.
- **Zgłaszanie:** rozpowszechnianie informacji wśród podmiotów, które mogą podjąć działania (organa rządowe, instytucje międzynarodowe/europejskie, instytucje zajmujące się prawami człowieka, itd.). Nasze działania będą skuteczne jeśli wpiszą się w opracowaną strategię rozpowszechniania, tzn. należy pomyśleć, komu chcemy przesłać informacje na wczesnym etapie.

Przestępstwo z nienawiści (lub przestępstwo z uprzedzenia)

Przestępstwa z nienawiści to działania motywowane uprzedzeniami wobec konkretnych grup osób. Uprzedzenia te mogą dotyczyć, między innymi, płci, tożsamości płciowej, orientacji seksualnej, przynależności etnicznej, religii, wieku lub niepełnosprawności. Przestępstwo z nienawiści składa się z dwóch różnych elementów:

- Jest to czyn, który jest przestępstwem natury kryminalnej, oraz
- Popelnione przez sprawcę przestępstwo jest motywowane uprzedzeniem.

Oznacza to, że sprawca przestępstwa z nienawiści wybiera swoją ofiarę w oparciu o jej faktyczną lub domniamaną przynależność do konkretnej grupy. W ramach przestępstwa może dojść do zniszczenia mienia, które kojarzy się z grupą ofiary, np. miejsca kultu, centra społeczności, pojazdy lub domy rodzinne.

Incydenty motywowane nienawiścią

Czyny powodowane uprzedzeniami opisanymi powyżej, które nie są przestępstwem, nazywane są „incydentami motywowanymi nienawiścią”. Termin ten odnosi się do czynów motywowanych uprzedzeniami, od tych jedynie obraźliwych po te stanowiące czyny karalne, w przypadku których nie udowodniono przestępstwa. Chociaż incydenty motywowane nienawiścią nie zawsze są przestępstwem z nienawiści, często je poprzedzają, towarzyszą mu lub stanowią tło jego popełnienia.

Mowa nienawiści

Formy wyrazu motywowane wrogością do grupy lub osoby z racji jej przynależności do grupy, demonstrujące tę wrogość lub do niej zachęcające. Mowa nienawiści może zachęcać do popełniania przestępstw z nienawiści lub im towarzyszyć, więc te dwa pojęcia są ze sobą powiązane. Pomiędzy państwami istnieją znaczące różnice dotyczące tego, które formy wyrazu są przestępstwem z nienawiści. Bezpośrednie i natychmiastowe groźby przemocy, a także nawoływanie do przemocy, są przestępstwem we wszystkich państwach członkowskich OBWE, można je zatem ścigać nawet jeśli nie były motywowane uprzedzeniem. Poza tym nie ma jednakże porozumienia co do tego, których innych form wypowiedzi należałoby zakazać.

Obrońcy praw człowieka

„Obrońcy praw człowieka” to termin stosowany ogólnie do osób, które działają w celu promowania lub ochrony praw człowieka, samodzielnie bądź współpracując z innymi. Obrońcy praw człowieka, niezależnie od tego, czy są to pojedyncze osoby, czy członkowie CSO, określani są przez to, czego bronią i co robią. Obrońcy praw człowieka i inne osoby aktywnie sprzeciwiające się dyskryminacji i nienawiści są także wśród ofiar przestępstw z nienawiści, z racji wykazywanej solidarności i kojarzenia ich z ofiarami dyskryminacji.

LGBTI

Skrót odnoszący się do lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transgenderowych i interseksualnych.

Monitoring

Ogólny termin odnoszący się do aktywnego zbierania, weryfikacji i wykorzystania informacji dotyczących zagadnień związanych z prawami człowieka. Monitoring w zakresie praw człowieka obejmuje obserwację i zbieranie informacji na temat incydentów i wydarzeń (wybory, procesy, demonstracje, itd.); ma wymiar czasowy, ponieważ zazwyczaj odbywa się przez dłuższy okres. W konkretnym kontekście przestępstw z nienawiści celem monitorowania jest dokumentowanie przemocy motywowanej nienawiścią i zwrócenie uwagi władz krajowych lub organizacji międzynarodowych na naruszenie uznanych praw człowieka. Ostatecznym celem monitorowania jest zebranie wystarczających dowodów na popełnienie przestępstwa z nienawiści i przekonanie władzy i opinii publicznej, że należy podjąć działania w celu poprawy sytuacji.

Monitoring mediów

Systematyczne nagrywanie audycji radiowych i telewizyjnych, zbieranie wycinków z prasy oraz informacji z internetu.

Rejestrowanie incydentów z nienawiści

W kontekście incydentów z nienawiści rejestrowanie oznacza, że policja prowadzi rejestr, katalog, wszystkich zgłoszonych przestępstw/incydentów z nienawiści. Obejmuje ono odnotowanie kluczowych informacji związanych z incydem, takich jak czas, kiedy do niego doszło i opis zdarzenia. Zazwyczaj rejestrowanie powinno być dokonywane przez policję za każdym razem, kiedy ktoś zgłosi incydent z nienawiści, niezależnie od tego, czy popełniono przestępstwo z nienawiści czy nie, i niezależnie od tego, czy istnieją dowody potwierdzające wystąpienie elementu nienawiści.

Ocena ryzyka

Na wszystkich etapach, od wstępnego zawiadomienia o przestępstwie z nienawiści/ incydencie motywowanym nienawiścią do zamknięcia śledztwa, pojawiają się zagrożenia dla bezpieczeństwa i dobra ofiar i świadków. Ważnym czynnikiem ryzyka (dla policji i CSO) jest określenie zagrożenia dalszą wiktymizacją. Należy wziąć pod uwagę, jak ofiary i świadkowie postrzegają ryzyko, na jakie są narażeni.

Normy

Ogólnie przyjęte wytyczne, definiujące specyfikacje, charakterystyki i formy zastosowania najważniejszych aspektów procesu lub metody.

Zgłaszanie przez strony trzecie

Celem zgłaszania przez strony trzecie jest zwiększenie częstotliwości zgłaszania przestępstw z nienawiści i polepszenie przepływu informacji od różnych społeczności, których członkowie padają ofiarami incydentów motywowanych nienawiścią/ przestępstw z nienawiści. Udać się to osiągnąć przez utworzenie alternatywnego dla policji punktu kontaktowego dla opinii publicznej. Istnieje szereg wspierających inicjatyw, które zachęcają ofiary i świadków do zgłaszania incydentów i przestępstw z nienawiści, np.

- Programy w zakresie samo-zgłaszania, pozwalają bezpośrednio zgłosić incydent/przestępstwo, bez konieczności rozmawiania z policją.
- Programy zgłaszania z pomocą, z pomocą strony trzeciej, np. organizacji społecznej, która odnotowuje szczegóły incydentu lub przestępstwa i przekazuje sprawozdanie policji.

Postrzeganie ofiar

Przy określaniu, czy doszło do incydentu motywowanego nienawiścią, czynnikiem kluczowym jest postrzeganie przez ofiarę lub jakąkolwiek inną osobę. Nie ma znaczenia pozorny brak motywacji dla incydentu, ponieważ liczy się percepcja ofiary lub innej osoby. Uprzedzenie lub dostrzegana nienawiść mogą opierać się na jakimkolwiek identyfikującym daną osobę czynniku, w tym na niepełnosprawności, wieku, wyznaniu, orientacji seksualnej, tożsamości płciowej czy rasie. Ofiara incydentu z nienawiści nie musi należeć do grupy mniejszościowej lub powszechnie uznawanej za wrażliwą. Na przykład heteroseksualny mężczyzna obrażany werbalnie po wyjściu z baru dla gejów może uznać to zdarzenie za motywowane homofobią, choć sam nie jest gejem. Dlatego właściwie każdy może paść ofiarą incydentu z nienawiści. Czynnikiem decydującym jest postrzeganie ofiary lub jakiejkolwiek innej osoby.

Powtórna wiktyimizacja

Osoba, która pada ofiarą przestępstwa lub incydentu z nienawiści mogła nią być już kilka razy wcześniej. Być może, z różnych przyczyn, policja nie była poinformowana o wcześniejszych incydentach, a jego zgłoszenie może być kulminacyjnym momentem długiego procesu wiktyimizacji.

Wtórna wiktyimizacja

Jeśli ofiara przestępstwa z nienawiści czuje, że spotyka się z brakiem zaangażowania lub zrozumienia ze strony policji, może stać się ofiarą po raz drugi. Nie ma znaczenia, czy rzeczywiście się z tym spotyka, czy nie, ponieważ osobista reakcja ofiary opiera się na bezpośredniej percepcji z jej strony.

Ofiara przestępstwa z nienawiści/ incydentu motywowanego nienawiścią

Ofiara incydentu motywowanego nienawiścią/ przestępstwa z nienawiści to osoba uczestnicząca w incydencie, który stanowił przestępstwo natury karalnej bądź nie, postrzeganego przez ofiarę bądź inną osobę jako motywowany przemocą lub nienawiścią w odniesieniu do rasy, religii, orientacji seksualnej, wyznania, niepełnosprawności, itd. Przy określaniu, czy doszło do incydentu motywowanego nienawiścią, czynnikiem kluczowym jest postrzeganie przez ofiarę lub jakąkolwiek inną osobę.

SŁOWNICZEK organizacji

Rada Europy (RE)

Rada Europy to najstarsza organizacja polityczna Europy, która została założona w 1949 r. Organizacja liczy 47 członków, a jej siedziba znajduje się w Strasburgu, we Francji. Radę powołano w następujących celach:

- ochrona praw człowieka, demokracji parlamentarnej i praworządności (jasny podział władz, pewność prawa, równość w obliczu prawa);
- opracowanie porozumień stosowanych na całym kontynencie, w celu ujednolicenia społecznych i prawnych praktyk państw członkowskich;
- krzewienie świadomości tożsamości europejskiej opartej na wspólnych wartościach i uwzględniającej różnorodność kulturową.

Główne zadania:

- działanie w roli kotwicy politycznej i sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem praw człowieka w postkomunistycznych demokracjach Europy;
- pomoc krajom Europy Środkowej i Wschodniej w przeprowadzaniu i konsolidacji reform politycznych, prawnych, konstytucyjnych oraz reformach gospodarczych;
- zapewnianie know-how w takich obszarach jak prawa człowieka, lokalna demokracja, edukacja, kultura i środowisko.

Najważniejsza przyjęta konwencja:

Europejska konwencja praw człowieka (EKPC)

Europejska Konwencja Praw Człowieka (której pełna nazwa brzmi Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) to międzynarodowy traktat na rzecz praw człowieka i podstawowych wolności w Europie. Konwencję sporządzono w 1950 r., a weszła w życie 3 września 1953 r. W oparciu o Konwencję zapadają wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Unia Europejska (UE)

Unia Europejska to gospodarcza i polityczna unia 28 państw członkowskich z Europy. UE wywodzi się z Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali powstałej z 1951 r. i traktatów rzymskich z 1957 r. Od tego czasu UE rozrosła się w wyniku kolejnych rozszerzeń oraz powiększała swoją władzę o dodatkowe obszary polityki.

Komisja Europejska (KE)

Komisja Europejska wybierana jest na okres pięciu lat, w wyniku porozumienia pomiędzy państwami UE, i zatwierdzana przez Parlament Europejski. Komisja jest w pełni niezależna politycznie. Jej zadanie polega na działaniu w interesie UE jako całości, nie wolno jej działać w oparciu o instrukcje od państw członkowskich. Komisja jest także jedyną instytucją, która może proponować nowe prawodawstwo unijne oraz podejmować działania na każdym etapie, pomagając dojść do porozumienia w Radzie oraz pomiędzy Radą i Parlamentem. Komisja odpowiada głównie za zarządzanie wspólnymi politykami UE w takich obszarach jak badania, pomoc rozwojowa, polityka regionalna, itd. Jest także odpowiedzialna za budżet tych polityk. Komisję wspomaga służba cywilna złożona z 36 „Dyrekcji Generalnych” (DG) i służb, które mają siedzibę głównie w Brukseli i Luksemburgu. W przeciwieństwie do tradycyjnych organizacji międzynarodowych, Komisja posiada własne zasoby finansowe, a więc może działać niezależnie.

Agencja Praw Podstawowych (skrót FRA)

Powstała w 2007 r., formalnie nazywana Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej, jej siedziba znajduje się w Wiedniu, w Austrii. Zakres jej kompetencji obejmuje przestrzeganie przez państwa UE Europejskiej konwencji praw człowieka i Karty praw podstawowych.

NGO

Organizacja pozarządowa (NGO) to prawnie powołana organizacja, założona przez osoby fizyczne bądź prawne, która działa niezależnie od rządu. Termin ten ukoło w Organizacji Narodów Zjednoczonych i zazwyczaj stosuje się go w odniesieniu do organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które nie są częścią rządu ani typowymi firmami nastawionymi na zysk.

OBWE

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) to największa regionalna organizacja bezpieczeństwa na świecie, licząca 56 członków z Europy, Azji Środkowej i Ameryki Północnej. Powstała w wyniku przekształcenia powołanej w 1973 r. Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), która w 1995 r. zmieniła nazwę na OBWE. Sekretariat Generalny ma siedzibę w Wiedniu, w Austrii, a biura znajdują się także w Pradze, Kopenhadze, Hadze, Genewie i Warszawie.

Zakres prac OBWE:

- wymiar polityczno-militarny (kontrola zbrojeń, zarządzanie granicami, zwalczanie terroryzmu, zapobieganie konfliktom, reforma wojskowa i operacje policyjne)
- wymiar gospodarczy i środowiskowy (działalność ekonomiczna i środowiskowa)
- wymiar ludzki (handel ludźmi, demokratyzacja, edukacja, wybory, równość płci, prawa człowieka, krajowe i międzynarodowe organizacje społeczeństwa obywatelskiego, wolność mediów, prawa mniejszości, przestępstwa z nienawiści)

BIBLIOGRAFIA

- Association of Chief Police Officers, *Hate Crime: Delivering a Quality Service – Good Practice and Tactical Guidance*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, wydział ds. norm policyjnych, Zjednoczone Królestwo, 2005
- Association of Chief Police Officers in Scotland (ACPOS), *Hate Crime Guidance Manual*, 2010
- Community Security Trust (CST), *A Guide to Fighting Hate Crime*, 2010
- Human Rights First, *Hate Crime Report 2008*, 2008
- ILGA Europe, *Joining forces to combat homophobic and transphobic hate crime*, 2010
- ILGA-Europe, *Make it work: six steps to effective LGBT human rights advocacy*, 2010
- ILGA-Europe, *Toolkit for training police officers on tackling LGBTI-phobic crime*, 2011
- National Hate Crime Prevention -- Education Development Centre, Inc., *Responding to Hate Crime: A Multidisciplinary Curriculum For Law Enforcement and Victim Assistance Professionals*, USA, 2000
- OBWE – ODIHR, *Preventing and responding to hate crimes – a resource guide for CSOs in the OSCE region*, 2009
- OBWE – ODIHR, *Formularze zgłoszeń, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Annual Report*, 2010
- Swedish National Police Board, *A guide for the improvement of support to victims of homophobic crime*, 2004-2005

Projekt koordynowany przez:

Projekt sfinansowany przez:

Finansowanie z Programu Praw Podstawowych i Obywatelstwa Unii Europejskiej

www.facingfacts.eu